

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Національний гірничий університет»

ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ
Кафедра прикладної економіки

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних робіт з дисципліни
“**Бухгалтерський облік та аудит**”
для студентів спеціальності
“*Енергетичний менеджмент*”

ДНІПРО
2016

Методичні вказівки до практичних робіт з дисципліни “**Бухгалтерський облік та аудит**” для студентів спеціальності 141“**Енергетичний менеджмент**”/ Уклад. Ю.О.Волотковська, - Дніпропетровськ: ДВНЗ «Національний гірничий університет». – 2016. -- 87 с.

Розробник: Волотковська Ю.О., асистент кафедри прикладної економіки Державного ВНЗ «НГУ»

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри прикладної економіки
(назва)

Протокол від «30» *серпня* 2016 року № 1

Завідувач кафедри прикладної економіки

«____» _____ 2016 року _____ (проф. Вагонова О.Г.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією вищого навчального закладу за напрямом підготовки (спеціальністю) 141 «**Енергетичний менеджмент**»
(шифр, назва)

Протокол від «____» _____ 20__ року № ____

«____» _____ 20__ року Голова _____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Тема 1. Основні засоби та нематеріальні активи
ТИПОВІ ПРОВІДКИ ПО РАХУНКАМ 10, 11 І 15

№ п/п	Зміст операції	Основні первинні документи	Дт	Кт
1	2	3	4	5
По дебету рахунків 10, 11				
1	Введення в експлуатацію об'єкта основних засобів, отриманого в результаті капітального будівництва	Акт прийому – передачі за формою № ОЗ-1	10	151
2	Введення в експлуатацію об'єкта основних засобів, отриманого в результаті придбання або виготовлення власними силами		10 (11)	152, (153)
3	Оприбутковані безкоштовно отримані основних засобів		10, 11	424
4	Оприбутковані основні засоби, отримані як внесок у статутний фонд	Акт оцінки	10, 11	46
5	Відображена вартість основних засобів, отриманих за договором фінансової оренди (лізингу)	Акт прийому – передачі № ОЗ-1	10, 11	531
По кредиту рахунків 10, 11				
1	Списана сума зносу основних засобів та інших необоротних матеріальних активів при їх – продажу	Договір	131 132	10 11
	– безоплатній (безкоштовній) передачі	Акт прийому – передачі № ОЗ-1	131 132	10 11
2	Списана залишкова вартість основних засобів і інших необоротних матеріальних активів при їх: – продажу	Договір	972	10, 11
	– безоплатній (безкоштовній) передачі	Акт прийому – передачі № ОЗ-1	976	10, 11
3	Відображена передача основних засобів та інших необоротних матеріальних активів у фінансову оренду	Акт прийому – передачі № ОЗ-1	972	10, 11
4	Списана недостача основних засобів, якщо винна особа не встановлена	Акт інвентаризації	947	10
По дебету рахунку 15				
1	Списані на об'єкти будівництва або виготовлення основних засобів, інших необоротних матеріальних або нематеріальних активів – сировина	Накладні, акти списання	15	20
	– МШП		15	22
	– товари		15	28
2	Відображено витрати на страхування, реєстрацію і т.д.	Рахунки	15	30, 31, 33
3	Одержано необоротний актив у фінансову оренду	Договір фінансового лізингу	15	53
4	Одержані від постачальника об'єкти основних засобів, інші необоротні матеріальні й нематеріальні активи	Бухгалтерські накладні	15	63

5	Списані витрати на оплату праці робітників при виконанні монтажних-налагоджувальних робіт	Розрахункова відомість на зарплату	15	66
6	Списані нарахування на оплату праці		15	65
7	Відображені витрати на службові відрядження, пов'язані з капітальними інвестиціями	Авансовий звіт	15	372
8	Списані витрати на інформаційні, посередницькі, транспортні й інші послуги, безпосередньо пов'язані зі виготовленням основних засобів	Накладні, акти, рахунки, договори	15	685
9	Оприбутковані капітальні інвестиції, отримані у вигляді внеску в статутний фонд	Акт оцінки, акт прийому – передачі	15	46
По кредиту рахунку 15				
1	Введені в експлуатацію об'єкти капітального будівництва	Акт введення в експлуатацію	103	151
	придбані або виготовлений інші об'єкти основних фондів		10	152
	придбані або виготовлені об'єкти інших необоротних матеріальних активів		11	153
	нематеріальні активи		12	154
2	Списано собівартість реалізованих капітальних інвестицій	Акт прийому – передачі, договір купівлі – продажу	972	151

ТИПОВІ ПРОВІДКИ ПО РАХУНКУ 12

№ п/п	Зміст операції	Основні первісні документи	Дт	Кт
1	2	3	4	5
По дебету				
1.	Оприбутковані нематеріальні активи: · придбані за плату	Договір купівлі – продажу, накладна	12	154
	· створені підприємством самостійно	Розрахунок бухгалтерії	12	154
	· отримані безоплатно (безкоштовно) від юридичних і фізичних осіб	Акт оцінки, накладна	12	424
	· вкладені засновниками (учасниками) як внесок у статутний капітал	Акт оцінки	12	46
2.	Оприбутковані невраховані нематеріальні активи (надлишки), виявлені при інвентаризації	Акт інвентаризації, порівнювальна відомість, акт оцінки	12	719
3.	Відображено збільшення первісної вартості об'єкта нематеріальних активів у зв'язку із проведеною дооцінкою	Відомість переоцінки	12	423
4.	Відображено збільшення первісної вартості нематеріальних активів на суму витрат, пов'язаних з удосконаленням, підвищенням їхніх можливостей і строку використання	Розрахунок бухгалтерії	12	154
По кредиту				
1.	Списано суму зносу нематеріального активу при	Договір купівлі –	133	12

ТИПОВІ ПРОВІДКИ ПО РАХУНКУ 13

№ п/п	Зміст операції	Основні документи, що підтверджують операцію	Дт	Кт
1	2	3	4	5
По дебету				
1.	Списана сума зносу			
	а) основних засобів при їх:	Договір купівлі – продажу, акт за формою № ОЗ-1	131	10
	· продажу			
	· безоплатній (безкоштовній) передачі	Акт за формою № ОЗ-1	131	10
	· невідповідності критеріям визнання активом	Акт ліквідації за формою № ОЗ-3 або № ОЗ-4	131	10
	б) інших необоротних матеріальних активів при їх:	Договір купівлі – продажу, акт за формою № ОЗ-1	132	11
	· продажу			
	· безоплатній (безкоштовній) передачі	Акт за формою № ОЗ-1	132	11
	· невідповідності критеріям визнання активом	Акт ліквідації за формою № ОЗ-3 або № ОЗ-4	132	11
По кредиту				
1.	Відображена сума зносу придбаних або отриманих безкоштовно:	Акт за формою № ОЗ-1		
	а) основних засобів		10	131
	б) інших необоротних матеріальних активів		11	132
2.	Відображена сума зносу основних засобів, інших необоротних матеріальних або нематеріальних активів, використовуваних для:	Розрахунок амортизації		
	а) здійснення капітальних інвестицій		15	13
	б) виробництва продукції (робіт, послуг)		23	13
	в) організації виробництва, управління цехами, відділеннями, ділянками, бригадами й іншими підрозділами основного та допоміжного виробництва		91	13
	г) адміністративних цілей (керування й його обслуговування підприємства)		92	13
	д) збуту (реалізації, продажу) продукції, товарів, робіт, послуг		93	13
	е) іншої операційної діяльності (наприклад, в обслуговуючих господарствах, ЖКГ, будинках відпочинку, санаторіях і т.д.)		94	13
ж) для ліквідації або запобігання надзвичайних ситуацій, пов'язаних зі стихійними лихами і т.п.	99	13		
	з) освоєння нових виробництв і потужностей	39	13	
3.	Відображена сума зносу основних засобів, інших необоротних матеріальних і нематеріальних активів підприємствами, які ведуть облік витрат з використанням рахунків класу 8		83	13

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Назвіть класифікацію основних засобів.
2. Як визначається первісна вартість основних засобів?
3. Відобразіть рух по дебету рахунку 10.
4. Відобразіть рух по кредиту рахунку 10.
5. Назвіть кореспонденцію рахунків при придбанні основних засобів
6. Назвіть кореспонденцію рахунків при продажі основних засобів.
7. Назвіть методи нарахування амортизації.
8. Який метод нарахування амортизації можна назвати податковим?
9. З якого місяця починає розраховуватися амортизація основних засобів?
10. Який метод нарахування амортизації застосовують для необоротних матеріальних активів?
11. Яким стандартом визначається порядок обліку нематеріальних активів?
12. При яких факторах придбаний нематеріальний актив визнається як актив?
13. Які витрати включаються в первісну вартість нематеріального активу?
14. Указати кореспонденцію рахунків по придбанню нематеріальних активів.

ЗАДАЧІ

Приклад №1

У статутний капітал підприємства учасники зробили такі внески: частково коштами, частково комп'ютером. Учасниками погоджена справедлива вартість комп'ютера - 3000 грн

№	Зміст операцій	Основні первісні документи	Дт	Кт	Сума
1	Відображена сума установчого внеску	Статут, установчий договір	46	40	10000
2	Зроблений учасниками внесок у вигляді коштів	Квитанція	311	46	7000
3	Зроблений учасниками внесок у вигляді комп'ютера	Акт прийому - передачі за формою № ОЗ-1	152	46	3000
4	Придбаний принтер для комп'ютера	Бухгалтерська накладна	152	631	900
5	Відображений податковий кредит	Податкова накладна	641	631	180
6	Введені в експлуатацію принтер і комп'ютер	Інвентарна картка обліку основних засобів.	104	152	3900

Приклад №2

Підприємство за договором купівлі - продажу придбало верстат на суму 12000 грн, у тому числі сума ПДВ становить 2000 грн Витрати на монтаж і налагодження у вигляді заробітної плати своїм робітником склали 1000 грн Нарухування на фонд заробітної плати - 380 грн

№ п/п	Зміст операції	Основні первісні документи	Дт	Кт	Сума
1	2	3	4	5	6
1	Оплачений рахунок постачальника	Платіжне доручення, рахунок	371	311	12000

2	Відображений податковий кредит	Податкова накладна	641	644	2000
3	Отриманий верстат від постачальника	Бухгалтерська накладна	152	631	10000
4	Відображена сума податкового кредиту	Бухгалтерська накладна	644	631	2000
5	Закрита передплата	Бухгалтерська довідка	631	371	12000
6	Нарахована зарплата робітникам за монтаж верстата	Розрахункова відомість	152	661	1000
7	Нараховані витрати на соціальне страхування на фонд заробітної плати		152	65	380
8	Верстат введений в експлуатацію	Акт прийому - передачі за формою № ОЗ-1	104	152	11380

Приклад №3

Для виробничих потреб підприємством придбаний легковий автомобіль, вартість якого склала 18000 грн, у тому числі ПДВ - 3000 грн

Відобразити господарські операції у бухгалтерському обліку.

№ п/п	Зміст господарської операції	Первісний документ	Дт	Кт	Сума
1	Передплата продавцеві за легковий автомобіль	Платіжне доручення	371	311	18000
2	Право на податковий кредит	Податкова накладна	641	644	3000
3	Нарахування збору в Пенсійний фонд (1800 грн × 33,2 %)	Бухгалтерська довідка	152	651	540
4	Перерахування збору в Пенсійний фонд	Платіжне доручення	651	311	540
5	Одержання автомобіля від постачальника	Прибуткова накладна	152	63	15000
	Сума податкового кредиту з ПДВ		644	63	3000
	Залік авансу (передплати)		63	371	18000
6.	Введення в експлуатацію автомобіля	Акт введення в експлуатацію	105	152	15540

Приклад №4

Торговельним підприємством придбані кіоски з розстрочкою платежу на 24 місяця. Кіоски встановлені господарським способом.

Покупна вартість об'єктів склала 6600 грн, у тому числі ПДВ - 1100 грн

Витрати на доставку - 96 грн, у тому числі ПДВ - 16 грн

Витрати на установлення кіосків:

- 1) 400 грн - вартість витрачених будматеріалів (цемент, цегла і т.п.);
- 2) 360 грн - нарахування зарплати.

Відобразити господарські операції в бухгалтерському обліку.

№ п/п	Зміст господарської операції	Первинний документ	Дт	Кт	Сума
1	2	3	4	5	6

1	Одержання від постачальника кіосків	Акт прийому – передачі	152	631	5500
	Сума податкового кредиту		644	631	1100
2	Право на податковий кредит	Податкова накладна	641	644	1100
3	Вартість транспортних послуг по доставці кіосків	Рахунок (акт)	152	631	80
	Сума податкового кредиту з ПДВ		644	631	16
4	Право на податковий кредит з ПДВ	Податкова накладна	641	644	16
5	Оплата транспортних послуг	Платіжне доручення	631	311	96
6	Списання будматеріалів (цемент, цегла і т.п.)	Акт виконаних робіт	152	20	400
7	Сума оплати праці	Розрахункова відомість	152	661	360
	Нарахування прибуткового податку		661	641	36
	Утримання збору в Пенсійний фонд (2 %)		661	651	3,6
	Утримання збору на загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття (0,5 %)		661	653	1,8
Утримання збору на загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності й витратами, обумовленими народженням і похованням (0,5 % або 1 %)			661	652	0,9
Нарахування збору в Пенсійний фонд на фонд оплати праці (33,2 %)			152	651	115,2
Нарахування збору на загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності й витратами, обумовленими народженням і похованням, на фонд оплати праці (1,4 %)		Розрахункова відомість	152	652	9
Нарахування збору на загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття на фонд оплати праці (1,6 %)			152	653	9
Нарахування збору на загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві й професійного захворювання (0,94 %)			152	656	3,38
8	Введення кіосків в експлуатацію	Акт введення в експлуатацію	103	152	6476,58
9	Оплата (щомісяця) у перші 12 місяців (6600 : 24 = 275)	Платіжне доручення	631	311	275
10	Довгострокова заборгованість за придбані на умовах розстрочки платежу кіоски (сума, що підлягає погашенню через 12 місяців)	Бухгалтерськ а довідка	631	55	3300

	<i>Переведення до складу поточних зобов'язань довгострокової заборгованості через 12 місяців</i>		55	611	3300
11	<i>Оплата (щомісяця) у наступних 12 місяців</i>	<i>Платіжне доручення</i>	611	311	275

Приклад №5

Торговельним підприємством реалізована вітрина за 960 грн, первісна вартість якої становить 850 грн, знос – 36 грн

Відобразіть господарські операції в бухгалтерському обліку.

<i>№ n/n</i>	<i>Зміст господарської операції</i>	<i>Первісний документ</i>	<i>Дт</i>	<i>Кт</i>	<i>Сума</i>
1	<i>Відвантаження вітрини</i>	<i>Видаткова накладна</i>	377	742	960
	<i>Сума податкового зобов'язання з ПДВ</i>		742	643	160
2	<i>Податкові зобов'язання з ПДВ</i>	<i>Податкова накладна</i>	643	641	160
3	<i>Списання зносу</i>	<i>Бухгалтерська довідка</i>	131	104	36
	<i>Списання залишкової вартості</i>		972	104	814
	<i>Фінансовий результат від реалізації</i>		742	793	800
			793	972	814
4	<i>Оплата покупцем за вітрину</i>	<i>Виписка банку</i>	311	377	960

Приклад №6

Підприємство придбало право на використання торговельної марки за 1200 грн, у тому числі ПДВ, крім того, витрати на юридичне оформлення зазначеного права визначилися у сумі 360 грн, у тому числі ПДВ. Встановлений строк корисного використання торговельної марки – 1,5 року. Щомісячна сума амортизації розрахована виходячи з певного строку корисної дії, а саме 18 місяців:

$$\frac{(1000,00 + 300,00)}{18} = 72,00$$

<i>№ n/n</i>	<i>Зміст операції</i>	<i>Дт</i>	<i>Кт</i>	<i>Сума</i>
1.	<i>Зроблена оплата за торговельну марку</i>	377	311	1200
2	<i>Включена сума ПДВ до складу податкового кредиту</i>	641	644	200
3	<i>Оприбутковано право на торговельну марку</i>	154	377	1000
		12	154	1000
4	<i>Відображені податкові розрахунки з ПДВ</i>	644	377	200
5	<i>Отримані юридичні послуги</i>	154	631	300
		123	154	300
6.	<i>Включена сума ПДВ у податковий кредит</i>	641	631	60
7	<i>Зроблена оплата за юридичні послуги</i>	631	311	360
8	<i>Нарахована сума зносу</i>	92	133	72

Приклад №7.

Підприємством придбане програмне забезпечення обчислювальної техніки (далі – ПЗ) для потреб бухгалтерії на суму 3000 грн, у тому числі ПДВ – 500 грн. Строк корисного використання ПЗ – 5 років.

На підприємстві ухвалене рішення про нарахування амортизації ПЗ прямолінійним методом

згідно з п. 26 П(С)БО 7 «Основні кошти».

Відобразити господарські операції в бухгалтерському обліку.

№ п/п	Зміст господарської операції	Первинний документ	Дт	Кт	Сума
1	Придбання ПЗ	Акт прийому – передачі	154	63	2500
	Сума податкового кредиту з ПДВ		644	63	500
2	Право на податковий з ПДВ	Податкова накладна	641	644	500
3	Введення в експлуатацію ПЗ	Акт введення в експлуатацію	125	154	2500
4	Нарахування суми зносу у місяці, що йде за місяцем введення в експлуатацію ПЗ (2500 грн : 5 років : 12 місяців):				
	- підприємствами, що не використовують рахунки класу 8 «Витрати за елементами»	Розрахунок	92	133	41,67
	- підприємствами, що використовують рахунки класу 8 «Витрати за елементами»		833	133	41,67
			92	833	41,67
5	Списання витрат на фінансовий результат	Бухгалтерська довідка	791	92	41,67

Приклад №8.

Реалізований нематеріальний актив, продажна вартість якого становить 2400 грн, у тому числі ПДВ – 400 грн, первісна вартість – 1500 грн, сума нарахованого внеску – 300 грн

Відобразити господарські операції в бухгалтерському обліку.

№ п/п	Зміст господарської операції	Первинний документ	Дт	Кт	Сума
1	Відвантаження нематеріального активу	Акт прийому – передачі	377	742	2400
	Списання залишкової вартості нематеріального активу		972	12	1200
	Списання зносу нематеріального активу		133	12	300
	Податкове зобов'язання з ПДВ		742	643	400
2	Податкове зобов'язання з ПДВ	Податкова накладна	643	641	400
3	Фінансовий результат від реалізації нематеріального активу	Бухгалтерська довідка	742	793	1600
			793	972	1200
4	Оплата покупцем нематеріального активу	Виписка банку	311	377	2400

Задачі для самостійного розв'язання

1. Підприємство придбало право на використання торговельної марки за 1000 грн, у тому числі ПДВ. Витрати на юридичне оформлення зазначеного права склали 450,00 грн, у тому числі ПДВ. Визначений строк корисного використання торговельної марки – 2 роки. Щомісячна сума амортизації розрахована виходячи з певного строку корисної дії.
2. У січні 2006 року підприємством придбана франшиза строком на 10 років на суму 12050 грн, у тому числі ПДВ. Розрахувати суму нарахованої амортизації на кінець 2006 року виходячи зі строку корисної дії.
3. Підприємство А безоплатно одержало від підприємства Б програмне забезпечення

для використання в керуванні підприємством. Справедлива вартість отриманого об'єкта нематеріальних активів була визначена в сумі 3 000 грн на дату його одержання.

4. Відобразити на бухгалтерських рахунках такі операції у статутний капітал підприємства учасниками зроблені внески частково коштами, частково – автомобілем;

учасниками погоджена справедлива вартість автомобіля – 30000 грн;

нарахована сума амортизації за місяць виходячи із чинного законодавства.

5. Відобразити на бухгалтерських рахунках такі операції підприємство за договором купівлі – продажу придбало верстат на суму 126500 грн, у тому числі ПДВ;

витрати на монтаж і налагодження у вигляді заробітної плати своїм робітникам склали 1200 грн;

зроблені нарахування на фонд заробітної плати згідно з чинним законодавством України. Визначити первісну вартість верстата.

6. Відобразити на бухгалтерських рахунках такі операції Підприємство за договором купівлі-продажу придбало будинок на суму 100000 грн, у тому числі ПДВ.

Витрати на ремонт у вигляді заробітної плати своїм робітником склали 1000 грн

Нарахування на фонд заробітної плати – 380 грн

Витрати на будматеріали 16000 грн, у тому числі ПДВ.

Мито на оформлення угоди склали 1% від договору. Нарахування в пенсійний фонд зробити згідно з чинним законодавством.

**Тема 2 Запаси та МБП.
Кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку операцій із запасами**

N з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		
			Дт	Кт
1	2	3	4	4
Розділ 1. Облік надходження запасів				
1	Придбано запаси з послідуною оплатою:			
	отримано від постачальників - платників податку на додану вартість (ПДВ) за вартістю без ПДВ		22	63
	на суму податкового кредиту з ПДВ за операцією		641	
	отримано від постачальників - неплатників ПДВ за вартістю у сумі зобов'язання перед постачальниками		22	
Сформовано торгову націнку товарів		282	285	
2	Придбано запаси у випадку здійснення попередньої оплати:			
	- здійснено авансовий платіж за запаси		371	31
	- на суму податкового кредиту з ПДВ за операцією		641	644
	- отримано запаси від постачальників - платників податку на додану вартість за вартістю без ПДВ		20 21 22 281 282	63
	- визнано зобов'язання перед постачальником на суму раніше відображеного податкового кредиту з ПДВ		644	
	Сформовано торгову націнку товарів		282	285
	Проведено закриття рахунків обліку розрахунків з постачальниками за сплаченими та отриманими запасами		63	371
3	Придбано і оприбутковано запаси через підзвітних осіб за вартістю без ПДВ		20 21 22	372
	визначено за законодавством суму податкового кредиту з ПДВ за операцією		641	
4	Оприбутковано товари, повернуті від покупців (способом сторно)		902	281 282
	Зменшено дохід від реалізації на суму продажної вартості		704	36
	Зменшено суму надмірно нарахованого податкового зобов'язання з ПДВ за операцією (способом сторно)		704	64
	Відновлено списану суму торгової націнки повернутих товарів (способом сторно)		285	282
5	Оприбутковано запаси, отримані у вигляді благодійних внесків (гуманітарної допомоги), цільового фінансування		20 21 22 28	48
6	Оприбутковано безоплатно отримані запаси		20	718
7	Оприбутковано запаси отримані від учасника (засновника) підприємства		21 22	

8	Зараховано до складу первісної вартості запасів: - витрати із страхування, митні збори, мито, суми непрямих податків, інші витрати		28	63 64 685 651
	- транспортно-заготівельні витрати за вартістю без ПДВ за умови відстрочки платежу			63 685
	- визначено за законодавством суму податкового кредиту з ПДВ за операцією		641	63 685
9	Зараховано фінансові витрати, що підлягають включенню до собівартості кваліфікаційного активу		20	68
10	Оприбутковано запаси, раніше не враховані на балансі, а також надлишки запасів, виявлених при інвентаризації		20	719
			21	
			22	
			23	
			25	
			26	
			27 28	
11	Виявлено нестачі і псування запасів при прийманні вантажу з вини постачальника або транспортної організації		374	63 685
12	Пред'явлено суму претензії до постачальника на величину різниці між сумою попередньої оплати та сумою, вказаною в одержаних документах		374	63
13	Оприбутковано відходи виробництва		20	23
14	Оприбутковано виробничі запаси (матеріали), напівфабрикати, готову продукцію тощо, виготовлені на підприємстві		20	23
			21	
			25	
			26 27	
15	Оприбутковано запаси, отримані від ліквідації об'єктів основних засобів		20	746
16	Оприбутковано запаси, отримані внаслідок здійснення обміну неподібними активами за бартерною угодою:			
	- визнано дохід від реалізації покупцям запасів (інших активів) за справедливою вартістю		36	70 71
	- нарахована сума податкового зобов'язання з ПДВ за операцією		70 71	641
	- списано балансову вартість переданих запасів (інших активів)		90 , 94	20 21 22 25 26, 27 28
	- оприбутковано запаси за справедливою вартістю		20 21 22 28	63
	- визначено за законодавством суму податкового кредиту з ПДВ за операцією		641	63
	- залік заборгованості за розрахунками (залік барте-		63	36

	ру)			
Розділ 2. Переоцінка запасів				
17	Списано суму, на яку первісна вартість запасів перевищує чисту вартість їх реалізації		946	20 21 22 23 26 27 28
18	Відновлено раніше списану величину вартості запасів внаслідок зростання їх чистої вартості реалізації		20 21 22 23 26 27 28	71
Розділ 3. Облік вибуття запасів				
19	Реалізовано (продано) запаси: - списано собівартість реалізованих запасів		901 902 943	20 21 22 23 26 27 28
	- отримано дохід від реалізації запасів		36 37	701 702 712
	- нарахована сума податкового зобов'язання з ПДВ за операцією		701 702 712	641 643
20	Списано суму торгової націнки, що припадає на реалізовані товари або способом сторно		285 282	282 285
21	Витрачено запаси у виробництво для підприємств, що не використовують рахунки класу 8 "Витрати за елементами"		23	20 22 21 25
	підприємств, що використовують рахунки класу 8 "Витрати за елементами"		80	20 22 25
22	Витрачено запаси для виправлення виробничого браку		24	20 25
23	Списано собівартість остаточного браку		24	23
24	Витрачено запаси (крім підприємств, що використовують рахунки класу 8 "Витрати за елементами") для:			
	- загальновиробничих потреб підприємства		91	20 22
	- загальногосподарських потреб підприємства		92	
	- забезпечення збуту продукції		93	
- виконання досліджень та розробок		941		
	- утримання об'єктів житлово-комунального господарства і об'єктів соціально-культурного призначення		949	

25	Витрачено запаси для використання в процесі капітального будівництва або поліпшення, модернізації, модифікації основних засобів		15	20 22
26	Відпущено зі складу запаси у переробку стороннім організаціям		206	201
27	Витрачено запаси для підготовки та освоєння нових видів продукції, технологій, виробництв та агрегатів (пускові витрати)		39	20 22 25
28	Виявлено нестачі та втрати від псування запасів в результаті інвентаризації		947	20 21 22 23 25 26 27 28
	Одночасно зарахована на позабалансовий рахунок балансова вартість списаних сум нестачі та втрат від псування запасів до прийняття рішення про конкретних винуватців			На позабалансовому рахунку 072 здійснюється запис про збільшення сум невідшкодованих нестач і втрат від псування запасів
29	Визнано дохід в сумі, що належить до відшкодування винними особами нестач та втрат від псування запасів		375	716
	нарахована сума податків та платежів за операцією		716	64
	Одночасно списані з позабалансового рахунку суми нестач та втрат від псування запасів, що належать до відшкодування винуватцями			На позабалансовому рахунку 072 " здійснюється запис про зменшення сум невідшкодованих нестач і втрат від псування
30	Передано запаси як внесок до статутного капіталу іншого підприємства:			
	- собівартість фінансової інвестиції, що вказана у статутних документах		14	68
	- списано собівартість переданих запасів		943	20 21 22 25 26 27 28
	- визнано дохід від реалізації переданих запасів		36	701 702 712

	- нарахована сума податкового зобов'язання ПДВ за операцією		701 702 712	64
	- проведено закриття рахунків		68	36
31	Безоплатно передані запаси		949	20 21 22 25 26 28
	нарахована сума податкового зобов'язання ПДВ за операцією		949	64
32	Списано за розрахунком розподілену величину транспортно-заготівельних витрат (у разі їх узагальнення на окремому субрахунку обліку запасів)		15 23 24 90 91 92 93 94	20 21 22 28

ТИПОВІ ПРОВІДКИ ПО РАХУНКУ 20

№ п/п	Зміст операції	Первісні документи	Дт	Кт
1	2	3	4	5
По дебету				
1.	Передані матеріальні цінності сторонньої організації в переробку	Вимога – накладна на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів за формою № М-11	206	201
2.	Витрачені тара й тарні матеріали на придбання будівельних матеріалів		205	204
3.	Оприбутковані відходи основного виробництва	Акт оцінки, прибутковий ордер за формою № М-4	209	23
4.	Оприбутковані матеріали від браку		201	24
5.	Оприбуткована як сировина для основного виробництва готова продукція допоміжного виробництва	Вимога – накладна на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів за формою № М-11	201	26
6.	Оприбуткована як сировина для основного виробництва продукція сільськогосподарського виробництва		201	27
7.	Оприбутковані матеріальні цінності при передачі товарів на виробничі потреби всередині торговельного підприємства		201	28
8.	Оприбутковані запаси, придбані підзвітною особою	Авансовий звіт	201- 205, 207- 208	372
9.	Оприбутковані запаси	Накладна, рахунок	20	63
10.	Відображені вартість робіт і послуг, пов'язаних із придбанням запасів	Акт виконаних робіт, рахунок	20	63
По кредиту				
1.	Списані запаси на капітальне будівництво	Вимога – накладна на	15	201-

		відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів за формою № М-11		205, 207-209
2.	Списана вартість сировини, направленою на переробку		23	206
3.	Списані запаси на виробництво продукції, робіт, послуг		23	201-205, 207-208
4.	Списані запаси на виправлення браку		24	201-205, 207-209
5.	Списані запаси на гарантійний ремонт раніше проданої продукції (робіт, послуг)		47	201-205, 207-209

5.4. ТИПОВІ ПРОВІДКИ ПО РАХУНКУ 22

№ п/п	Зміст операції	Основні первинні документи	Дт	Кт
По дебету				
1.	Оприбутковані на склад МШП, виготовлені власними силами	Акт виконаних робіт	22	23
2.	Те ж саме, отримані у вигляді відходів, унаслідок ліквідації браку	Бухгалтерська довідка	22	24
3.	Те ж саме з готової продукції, що випускається підприємством		22	26
4.	Оприбутковані на склад МШП від підзвітних осіб	Авансовий звіт	22	37
5.	Оприбутковані МШП, отримані від постачальників (перша подія)	Накладна, рахунок	22	63
6.	Включені у вартість МШП непрямі податки, невідшкодовані підприємству	Бухгалтерська довідка	22	64
7.	Отримані МШП від:	Накладна, рахунок	22	682
	· дочірніх підприємств		22	683
	· господарств, виділених на самостійний баланс			
	· інших кредиторів	22	685	
По кредиту				
1.	Передані МШП для використання в основній діяльності підприємства (випуск продукції, виконання робіт, надання послуг)	Накладна, типові форми № МШ-1, № МШ-2 та ін.	23	22
2.	Передані МШП для використання в капітальних інвестиціях	Накладна, типові форми № МШ-1, № МШ-2 та ін.	15	22
3.	Передані МШП зі складу для освоєння нових виробництв		39	22
4.	Передані МШП зі складу для використання:		91	22
	· в організації, керуванні цехами, ділянками, бригадами й т.п.			
	· адміністративним апаратом	92	22	

	· при збуті (реалізації) продукції, робіт, послуг		93	22
	· ЖКХ, будинками відпочинку, санаторіями й т.п.		949	22

4.5. ТИПОВА ПРОВІДКИ ПО РАХУНКУ 281

№ п/п	Зміст операції	Основні документи, що підтверджують операцію	Дт	Кт
1	2	3	4	5
По дебету				
1.	Відображені включені в первісну вартість придбаних товарів виробничі запаси, використані для доведення цих товарів до належного стану	Вимога – накладна на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів за формою № М-11	281	20
2.	Відображена вартість переведених до складу товарів:		281	201-205
	<ul style="list-style-type: none"> • виробничих запасів • продукції сільськогосподарського призначення 		281	27
3.	Відображене внутрісистемне переміщення товарів:	Вимога – накладна на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів за формою № М-11	281	281
	<ul style="list-style-type: none"> • зі складу на склад • з роздрібною мережі підприємства на склад 		281	282
4.	Відображена вартість повернутого на склад товару, переданого раніше на комісію	Накладна, транспортні документи	281	283
5.	Відображена сума торговельної націнки (якщо облік товарів ведеться в продажних цінах)	Розрахунок торговельної націнки	281	285
6.	Оприбуткований на склад товар, придбаний підзвітною особою	Накладна (рахунок), транспортні документи, авансовий звіт	281	372
7.	Оприбуткований на склад товар, отриманий від постачальників у рахунок за претензією	Накладна, транспортні документи	281	374
8.	Включена сума митних зборів і мита в первісну вартість товарів, отриманих від іноземних постачальників	Вантажна митна декларація	281	377
9.	Оприбуткований на склад товар, отриманий як пайовий внесок, зробленого членами споживчого суспільства	Прибутковий ордер, підстава на оприбуткування товару	281	41
10.	Оприбуткований на склад товар, отриманий від засновників підприємства (крім акціонерних товариств) за рахунок інших вкладень, у капітал або інших внесків, сума яких перевищує статутний капітал	Накладна, прибутковий ордер. Підстава на оприбуткування товару (рішення засновників)	281	422
11.	Оприбуткований товар, отриманий за рахунок заборгованості засновників (учасників) господарського товариства по внесках у статутний фонд	Накладна, транспортні документи, прибутковий ордер	281	46

12.	Оприбуткований на склад товар, отриманий від вітчизняного постачальника	Накладна, рахунок-фактура, транспортні документи	281	631
13.	Відображені транспортно-заготівельні витрати (ТЗВ), включені в первісну вартість товарів (у випадку, якщо ТЗВ не враховується на окремому субрахунку)	Акт виконаних робіт, товаротранспортна, залізнична накладна	281	631
14.	Оприбуткований на склад товар, отриманий від іноземного постачальника	Вантажна митна декларація, рахунок-фактура	281	632
15.	Включена сума акцизного збору в первісну вартість товару, придбаного від іноземного постачальника	Вантажна митна декларація, розрахунок суми акцизного збору	281	641
16.	Оприбутковані товари, отримані за поточними розрахунками від дочірніх підприємств	Накладна, транспортні документи	281	682
17.	Оприбутковані товари, отримані за рахунок внутрішньогосподарських розрахунків від виробничих одиниць і господарств, виділених на самостійний баланс		281	683
18.	Оприбутковані товари, отримані за рахунок погашення заборгованості по штрафам, пенях, неустойках		281	715
19.	Оприбутковані товари, отримані за рахунок відшкодування підприємству вартості раніше списаних актів		281	716
20.	Оприбутковані надлишки товарів, виявлені в ході проведення інвентаризації	Прибутковий ордер, складений на підставі документів про проведену інвентаризацію	281	719
21.	Оприбутковані товари, отримані за рахунок дивідендів від інших підприємств, які не є асоційованими, дочірніми й спільними	Накладна, транспортні документи	281	731
22.	Оприбуткований безкоштовно отриманий товар	Накладна, транспортні документи, підстава на безкоштовну передачу товарів (наказ по підприємству й т.п.)	281	745
По кредиту				
1.	Відпущений товар, призначений для виготовлення власними силами:	Вимога – накладна на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів за формою № М-11	153	281
	• основних засобів			
	• інших необоротних матеріальних активів			
	• нематеріальних активів	154	281	
2.	Відпущений товар для використання підприємством на власні потреби, що з цією метою переведений до складу виробничих запасів		201-203, 205, 207-209	281

3.	Відпущений товар (продукти) у виробництво підприємств громадського харчування		23	281
4.	Відображено внутрісистемне переміщення товару:		281	281
	• зі складу на склад			
	• зі складу в роздрібну мережу підприємства		282	281
5.	Списана собівартість реалізованих зі складу товарів	Розрахунок обчислення собівартості, складений на підставі документів на реалізацію товарів зі складу	902	281
6.	Відображена собівартість відпущеного зі складу товару, використаного для адміністративних потреб підприємства		92	281
7.	Відображена собівартість відпущеного зі складу товару в рекламних цілях і для інших заходах, пов'язаних зі збутом товарів	Вимога – накладна на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів за формою № М-11	93	281
8.	Відображена собівартість відпущеного зі складу товару для використання в ході досліджень і розробок, що відповідають нормам П(С)БО 8 «Нематеріальні активи»		941	281
10.	Відображена сума уцінки первісної вартості товарів на складі	Акт уцінки товару	946	281
11.	Відображена сума дооцінки товарів у сумі, що не перевищує попередню уцінку цих товарів, методом «сторно»	Акт дооцінки товарів	946	281
12.	Відображена сума втрати товарів понад норми природних втрат, виявлених інвентаризацією, якщо на момент виявлення недостачі винна особа не встановлена. Одночасно зі списанням цінностей балансова вартість списаного активу (товару) зараховується на за балансовий рахунок 07 «Списані активи»	Документи про проведення інвентаризації, бухгалтерська довідка	947	281
13.	Відпущений товар для використання в господарській діяльності підприємства, зокрема, для використання в дитячих дошкільних установах, будинках відпочинку, інших установах оздоровчого й культурного призначення та ін.	Накладна на відпуск (внутрішнє переміщення) товарів, транспортні документи	949	281
14.	Списані та віднесені до складу надзвичайних видатків:	Акт списання товарів, складений на підставі документів про проведення інвентаризації	991	281
	а) збиток від втрати товарів внаслідок:			
	• стихійного лиха (повінь, землетрус та ін.)			
	• техногенних катастроф і аварій			
	• інших надзвичайних подій		992	281
			993	281

б) вартість товарів, використаних для здійснення заходів, пов'язаних із запобіганням і ліквідацією наслідків:	• стихійного лиха	Накладна, транспортні документи	991	291
	• техногенних катастроф і аварій		992	291
	• інших надзвичайних подій		993	291

4.6. ТИПОВІ ПРОВІДКИ ПО РАХУНКАХ 282 И 285

№ п/п	Зміст операції	Первісні документи	Дт	Кт
1	2	3	4	5
По дебету				
1.	Оприбуткований за первісною вартістю товар, отриманий зі складу	Накладна на відпустку (внутрішнє переміщення) товарів	282	281
2.	Відображена різниця між продажною і первісною вартістю товарів (або сума ПДВ у первісній вартості товару й сума торговельної націнки)	Розрахунок суми зробленої націнки	282	285
По кредиту				
1.	Списана собівартість реалізованого товару	Розрахунок собівартості реалізованого товару	902	282
2.	Списана торговельна націнка на реалізовані (вибулі) товари методом «сторно»	Розрахунок торговельної націнки	282	282

4.7. ТИПОВІ ПРОВІДКИ ПО РАХУНКУ 283

№ п/п	Зміст операції	Первісні документи	Дт	Кт
1	2	3	4	5
По дебету				
1.	Відображена вартість товару, переданого на комісію	Накладна, транспортні документи	283	281, 282
2.	Відображена вартість повернутого товару, переданого раніше на комісію		281, 282	283
По кредиту				
1.	Списана собівартість реалізованого товару, переданого на комісію	Розрахунок бухгалтерії	902	283

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Поняття терміна «Запаси».
2. Які запаси визнаються активами?

3. Які активи можна віднести до «запасів»?
4. Які витрати належать до собівартості «Запасів»?
5. Розшифрувати поняття методу ФІФО.
- 6.

ЗАДАЧІ

Приклад №1

Залишок фарби масляної на складі запасів НП «Коло» станом на 01.06.02 р. склав 20 кг на суму 100 грн. Надходження на склад фарби від постачальників протягом місяця наведено в таблиці 1. Вибуття фарби зі складу для потреб господарської діяльності - у таблиці 2.

Таблиця 1

Графік надходження фарби масляної в червні 2002р.

Дата	Од. виміру	кількість	Ціна, грн
06.06	кг.	100	4,20
12.06.	кг.	250	4,80
21.06	кг.	420	4,40
28.06	кг.	50	4,60
Разом:		820	-

Таблиця 2

Графік вибуття фарби масляної зі складу по напрямках використання.

Дата	Напрямок використання	Одиниця виміру	Кількість
03.06.	На ремонт будинку цеху основного виробництва	кг.	10
14.06.	На ремонт будинку цеху основного виробництва	кг.	120
18.06	На фарбування даху котельної	кг.	20
28.06.	На фарбування будинку офісу	кг.	60
Разом:			210

Необхідно:

1. Скласти кореспонденцію рахунків по операціях надходження фарби від постачальників.
2. Скласти кореспонденцію рахунків по списанню фарби за оцінкою розрахованою методами:
 - середньозваженої собівартості одиниці запасів.
 - ФІФО.

Розв'язання

1. Оприбуткування фарби від постачальника:

$$\text{Дт 201} \quad \text{Кт 631} \quad \sum = 100 \times 4.2 + 250 \times 4.8 + 420 \times 4.4 + 50 \times 4.6$$

2. Вартість списаної фарби, розрахованої методом середньозваженої собівартості одиниці запасів:

$$\text{Вартість} = \frac{100 + (4,20 \times 100) + (4,80 \times 250) + (4,40 \times 420) + (4,60 \times 50)}{820 + 20} = 4,52$$

Дт 91	Кт 201	4,52 грн x 10 = 45,20 грн
Дт 91	Кт 201	4,52 грн x 120 = 542,40 грн
Дт 23	Кт 201	4,52 грн x 20 = 90,40 грн
Дт 92	Кт 201	4,52 грн x 60 = 271,20 грн
		Разом за місяць 949,20 грн

3. Вартість списаної фарби, розрахованої методом вибуття запасів ФІФО

Дата вибуття	Дт	Кт	Сума, грн
--------------	----	----	-----------

03.06.	91	201	(100 грн:20) x 10 = 50
14.06.	91	201	(100 грн:20)x 10 = 50
	91	201	4,20 x 100 = 420
18.06.	23	201	4,80 x 10 = 48
	23	201	4,80 x 20 = 96
28.06	92	201	4,80x60 = 288
Разом за місяць			952

Приклад №2

Нарахована амортизація на швейні машинки. Балансова вартість 2700 грн Відсоток амортизації за квартал дорівнює 2,75. Витрачено на виробництво 4 рулони шовку, 1 ящик ниток. Отримано готову продукцію на склад. Постачальникові виплачений аванс на суму 300 грн, у тому числі ПДВ. Оприбутковано від постачальника 5 рулонів шовку за ціною 500 грн, у тому числі ПДВ і 2 ящики ниток за ціною 250 грн, у тому числі ПДВ.

№ п/п	Зміст господарської операції	Дт	Кт	Сума
1	2	3	4	5
1	Перераховано аванс постачальникові	371 641- ПДВ	311 644	2500 500
1	2	3	4	5
2	Оприбутковано від постачальника 5 рулонів×416.66= 2083.30 грн 2 ящики×208= 416.66 грн Сума: 416.66 + 2083.30= 2499.96 грн	201	631	2500
3	Закриття передоплати	631	371	3000
4	Закрито податковий кредит	644	631	500
5	Нарахування амортизації	23	131	125
6	Витрачено на виробництво 4 рулони - 416 грн 1 ящик - 208 грн	23	201	1874
7	Отримана на склад готова продукція	26	23	1998.2

Приклад №3

Підприємством «Форум» зі статутним фондом на суму 37500 грн був придбаний будинок у фізичної особи на суму 37000 грн Отримано аванс за товар на розрахунковий рахунок 600 грн, у тому числі ПДВ. Також була отримана сировина від постачальника на суму 500 грн, у тому числі ПДВ, із передоплатою за цю сировину 600 грн

№ п/п	Зміст господарської операції	Дт	Кт	Сума
1	Внесення готівкою в статутний капітал	301	40	37500
2	Купівля будинку у фіз. особи без ПДВ.	103	301	37000
3	Отримано аванс за товар на розрахунковий рахунок Нарахування ПДВ	311	681	600
		643	641	100
4	Відправлено передоплату за сировину Нарахований ПДВ	371	311	600
		641	644	100
5	Отримана сировина від постачальника	201	631	500
		644	631	100
6	Закриття передплати	631	371	600

Приклад №4

Підприємством оптової торгівлі на умовах передоплати за договором купівлі - продажу придбаний товар на суму 9000 грн, у тому числі ПДВ 1500 грн, крім того, здійснена передоплата автотранспортному підприємству за транспортні послуги (перевезення товару) у сумі 240 грн, у тому числі ПДВ - 40 грн Товар доставлений і оприбуткований на склад. Відобразить господарські операції в бухгалтерському обліку підприємства оптової торгівлі.

Розв'язання

№ п/п	Зміст господарської операції	Первинний документ	Дт	Кт	Сума, грн
1	Передоплата постачальникові за товар	Платіжне доручення	371	311	9000
2	Право на податковий кредит з ПДВ	Податкова накладна	641	644	1500
3	Передоплата за транспортні послуги	Платіжне доручення	371	311	240
	Право на податковий кредит по ПДВ		641	644	40
4	Надходження товару на склад	Товаротранспорт на накладна	281	631	7500
	Сума податкового кредиту з ПДВ		644	631	1500
	Залік передоплати		631	371	9000
5	Включення вартості транспортних послуг у первісну вартість товару	Рахунок авто послуги	281	631	200
	Сума податкового кредиту з ПДВ		644	631	40
	Залік передоплати		631	371	240

Приклад №5

На початок звітнього періоду на підприємстві роздрібної торгівлі виявлений залишок товару на суму 1200 грн (первісна (покупна) вартість - 8000 грн, сума торговельної націнки - 4000 грн). Протягом звітнього періоду підприємством роздрібної торгівлі був придбаний товар на суму 15600 грн, у тому числі ПДВ - 2600 грн, на який була нарахована торговельна націнка в сумі 5000 грн За звітний період реалізовано покупцям товарів на суму 19800 грн Протягом цього ж звітнього періоду на підприємство роздрібної торгівлі покупцем був повернутий товар, придбаний у попередньому звітньому періоді. Вартість повернутого товару - 600 грн, у тому числі ПДВ - 100 грн. Відобразить господарські операції в бухгалтерському обліку.

Розв'язання.

Розрахунок собівартості реалізованих товарів методом ціни продажу:

Показник	Од. виміру	Продажна вартість товарів	Сума торговельної націнки	Первісна (покупна) вартість товарів
1	2	3	4	5
1. Залишок товарів на початок місяця	грн	12000	4000	8000
2. Надходження товарів у звітньому місяці	грн	18000	5000	13000
3. Разом (ряд. 1 + ряд. 2)	грн	30000	9000	21000
4. Середній відсоток торговельної націнки (ряд.3 гр.4 :ряд.3 гр.3) x 100	%	30 (9000 : 30000) × 100		

5. Реалізація товарів	грн	19800		
Повернення товару	грн	600		
Фактична реалізація	грн	19200	5760 (19200 × × 30 : : 100)	13440
6. Залишок товарів на кінець місяця з урахуванням повернення товару (ряд. 3 – ряд. 5 (фактична реалізація))	грн	10800	3240	7560

Бухгалтерські проводки

№ п/п	Зміст господарської операції	Первинний документ	Дт	Кт	Сума
1	2	3	4	5	6
	Залишок товарів на початок місяця:	Баланс			
	• продажна вартість		282	-	12000
	• торговельна націнка		-	285	4000
1	Придбання товарів	Прибуткова накладна	282	631	13000
	Сума податкового кредиту з ПДВ		644	631	2600
2	Право на податковий кредит з ПДВ	Податкова накладна	641	644	2600
3	Оплата за товари	Платіжне доручення	631	311	15600
4	Нарахування торговельної націнки на придбані товари	Бухгалтерська довідка	282	285	5000
5	Реалізація товарів покупцям		301/2	702	19800
	Повернення коштів покупцеві		702	301/ 2	600
	Податкове зобов'язання з ПДВ		702	641	3200
6	Списання собівартості реалізованих товарів (з урахуванням повернення)		902	282	13440
	Фінансовий результат від реалізації товарів (з урахуванням повернення) (19200 грн - 3200 грн)		702	791	16000
	Списання собівартості реалізованого товару		791	902	13440
	Списання суми торговельної націнки на реалізований товар (з урахуванням повернення)	285	282	5760	

Приклад №6

Підприємство роздрібної торгівлі придбало в іногороднього постачальника товар за ціною 22,50 грн, у тому числі ПДВ - 4,5 грн, за 1 кг у кількості 600 кг. Витрати на транспортування склали 300 грн, у тому числі ПДВ - 60 грн. На товар, що надійшов, нарахована торговельна націнка у сумі 3450 грн. Відобразіть господарські операції в бухгалтерському й податковому обліку.

Розв'язання

№ п/п	Зміст господарської операції	Первинний документ	Бухгалтерський облік	Податковий облік
----------	------------------------------	--------------------	----------------------	------------------

			<i>Дт</i>	<i>Кт</i>	<i>Сума</i>	<i>Валовий дохід</i>	<i>Валові витрати</i>
1	<i>Передоплата за товар постачальникові</i>	<i>Платіжне доручення</i>	371	311	16200		13500
2	<i>Право на податковий кредит з ПДВ</i>	<i>Податкова накладна</i>	641	644	2700		
3	<i>Одержання товару від постачальника</i>	<i>Прибуткова накладна</i>	282	631	13500		
	<i>Сума податкового кредиту з ПДВ</i>		644	631	515		
	<i>Залік передоплати</i>		631	371	16200		
4	<i>Передоплата за послуги із транспортування</i>	<i>Платіжне доручення</i>	371	311	360		300
5	<i>Право на податковий кредит з ПДВ</i>	<i>Податкова накладна</i>	641	644	60		
6	<i>Сума транспортних видатків (включена в первісну вартість товару)</i>	<i>Рахунок (акт)</i>	282	631	300		
	<i>Сума податкового кредиту з ПДВ</i>		644	631	60		
	<i>Залік передоплати</i>		631	371	360		
7	<i>Нарахування торговельної націнки на товар, що надійшов</i>	<i>Бухгалтерська довідка</i>	282	285	3450		

Задачі для самостійного розв'язання

1. Підприємством постачальникові зроблена передоплата за матеріали на суму 50000грн, ПДВ 10000 грн. Під час приймання встановлена нестача матеріалу. Після встановлення причин нестачі виявилось:

- нестача в межах норм природних втрат - на суму 1000 грн і ПДВ - 200грн;
- нестача з вини постачальника - на суму 2000грн і ПДВ 400 грн.

Складіть бухгалтерські проводки.

2. На складі підприємства виявлена нестача палива на суму 500 грн, у тому числі в межах норм - на 100 грн. Віднесено на винних осіб 400 грн. Відобразіть господарські операції в бухгалтерському обліку

3. На підприємство оптової торгівлі надійшов товар. Відповідно до супровідного документа постачальника - товарно-транспортної накладної - кількість товару становить 100 одиниць, а вартість - 24000 грн, у тому числі ПДВ - 4000 грн. Транспортні витрати на доставку товару, зазначені в документах постачальника, склали 96 грн, у тому числі ПДВ - 16 грн € податкова накладна постачальника. Оплата за товар зроблена в наступному звітному періоді. Відобразіть господарські операції в бухгалтерському й податковому обліку підприємства оптової торгівлі.

4. Від іноземного постачальника отриманий товар на склад у розмірі 10 шт. по \$100. При цьому на митниці був сплачений ПДВ, митний збір (\$20) і митний огляд (\$20). Митні нарахування по курсу НБУ \$1= 8.5 грн. Відобразіть господарські операції в бухгалтерському й податковому обліку підприємства оптової торгівлі.

5. Залишок фарби масляної на складі запасів НП «Коло» станом на 01.06.06 р. склав 50 кг на суму 200 грн. Надходження на склад фарби від постачальників протягом місяця такий:

Дата	Од. виміру	Кількість	Ціна, грн
06.06	кг.	100	5,20
12.06.	кг.	250	4,80
21.06	кг.	420	4,40
28.06	кг.	50	5,60
Разом:		820	-

Вибуття фарби зі складу для потреб господарської діяльності наведено в наступній таблиці:

Дата	Напрямок використання	Од. виміру	Кількість
03.06.	На ремонт будинку цеху основного виробництва	кг.	40
14.06.	На ремонт будинку цеху основного виробництва	кг.	120
18.06	На фарбування даху котельні	кг.	20
28.06.	На фарбування будинку офісу	кг.	60
Разом:			240

Необхідно скласти кореспонденцію рахунків по списанню фарби за оцінкою наступними методами:

- середньозваженої собівартості одиниці запасів.
- ФІФО.

5.5. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Назвіть відмінності необоротних активів від малоцінних швидкозношуваних предметів.
2. Як визначається первісна вартість МШП?
3. Відобразіть рух по дебету рахунку 22.
4. Відобразіть рух по кредиту рахунку 22.

5.6. ЗАДАЧІ

1. Підприємством у вітчизняного постачальника були придбані 5 калькуляторів за ціною 12 грн, у тому числі ПДВ, і 3 пачки паперу за ціною 15 грн, у тому числі ПДВ. Написати кореспонденцію рахунків.

2. Підприємство придбало 5 т паперу за ціною 1000 грн за тону у неплатника ПДВ. Надалі папір був розфасований у пачки по 1 кг у пачку й оприбуткований як МШП. Написати бухгалтерські проводки для цих господарських операцій.

6. ВИТРАТИ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ

1.	Витрати на оплату праці як елемент виробничих витрат.	
2.		Відображен
	ня в бухгалтерському обліку операцій по нарахуванню заробітної плати із застосуванням рахунків класу 8 і 9.	
3.		Оподаткову
	вання заробітної плати.	
4.		Типова
	кореспонденція по рахунку 66.	
5.		Контрольні
	питання.	
6.		Задачі.

6.1. ВИТРАТИ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ ЯК ЕЛЕМЕНТ ВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ

Витрати на оплату праці є одним з елементів виробничих витрат і нарівні з іншими елементами витрат розглядаються в П(С)БО 16 «Витрати». Залишки заборгованості працівникам по оплаті праці відображаються у рядку 580 «Балансу» у статті «Поточні зобов'язання».

Поточні зобов'язання дванадцяти місяців.

⌘ це зо

Згідно з П(С)БО 2 зобов'язання відображається в балансі, якщо його оцінка може бути вірогідно визначена й існує ймовірність зменшення економічних вигід у майбутньому внаслідок його погашення.

Відповідно до П(С)БО 16 витрати на оплату праці відображаються в бухгалтерському обліку одночасно зі зменшенням активів або збільшенням зобов'язань.

На підставі п.6 П(С)БО 16 витрати звітного періоду визнаються, якщо вони збільшують зобов'язання, які зменшують власний капітал або приводять до зменшення активів.

У виробничу собівартість продукції оплата праці включається до складу як прямих витрат, так і загальновиробничих витрат.

До складу елемента «Витрати на оплату праці» включаються заробітна плата за окладами і тарифами, премії та заохочення, компенсаційні виплати, оплата відпусток та ін. У собівартість продукції не включаються витрати на оплату праці адміністративно-управлінському персоналу. Тому що в собівартість продукції включаються витрати на заготівлю, вантажно-розвантажувальні роботи, транспортування запасів до місця їхнього використання й ін. Витрати, безпосередньо пов'язані із придбанням запасів, тоді й витрати на оплату праці, нараховані за виконання цих робіт, включаємо в собівартість продукції.

Для узагальнення інформації про розрахунки з персоналом передбачений рахунок 66 «Розрахунки з оплати праці», що має два субрахунки:

⌘ 661 «Розрахунки із заробітною платою»;

⌘ 662 «Розрахунки з депонентами».

По кредиту рахунку 66 відображаються нараховані працівникам підприємства основна й додаткова зарплата, премії, лікарняні, матеріальна допомога й інші нарахування, що є доходом працівника (дивіденди, дохід від розподілу прибутку, оплаченого підприємством проїзду й т.п.).

По дебету

⌘ виплат

платежів з виконавчими листами, вартість отриманих у рахунок оплати праці матеріалів, продукції, товарів та інші утримання з нарахованих сум оплати праці персоналу.

Нараховані, але неодержані персоналом підприємства у встановлений термін суми з оплати праці відображаються по дебету субрахунку 661 і кредиту субрахунку 662.

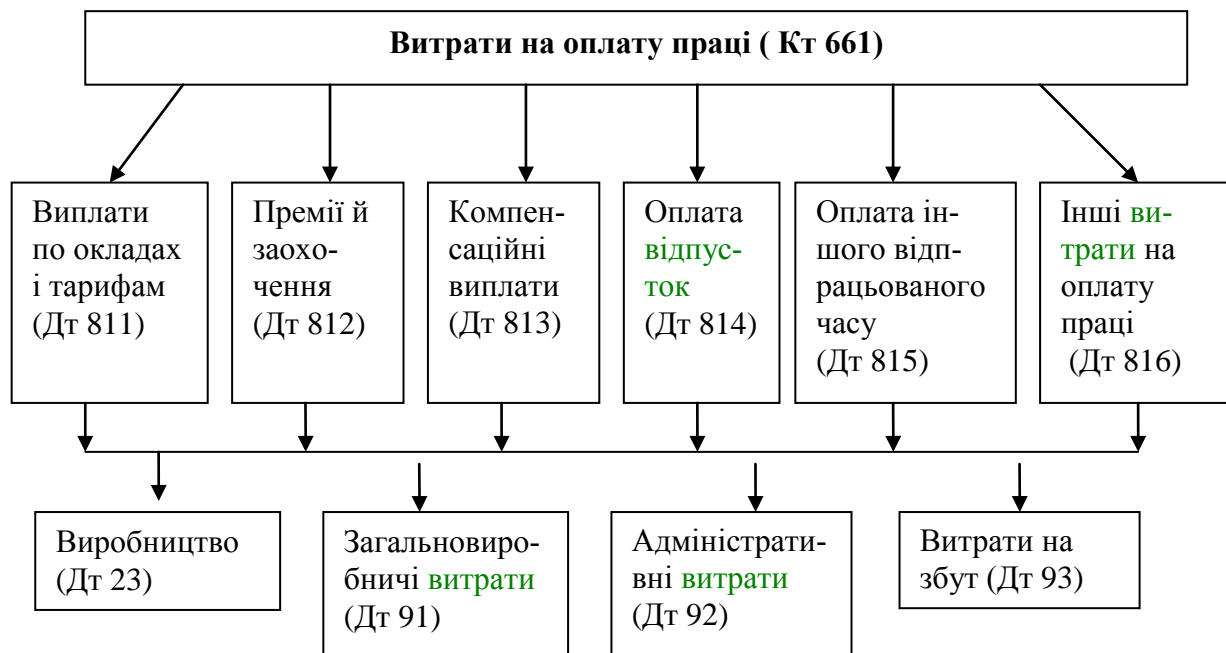
Аналітичний облік розрахунків з персоналом здійснюється відповідно до кожного працівника, видів виплат і відрахувань.

Типові форми:

- ⌘ «Розрахунково-платіжна відомість» (форма П-49);
- ⌘ «Розрахункова відомість» (форма П-51);
- ⌘ «Платіжна відомість» (форма П-53);
- ⌘ «Розрахунок заробітної плати» (форма П-52).

Синтетичний облік розрахунків з оплати праці ведуть у журналі-ордері № 10. Відображення витрат підприємства, у тому числі й витрат на оплату праці, можна здійснювати двома способами: за допомогою рахунків класів 8 і 9, або за допомогою рахунків тільки класу 9.

6.2. ВІДОБРАЖЕННЯ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ ПО НАРАХУВАННЮ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ РАХУНКІВ КЛАСУ 8 И 9.

6.3. ОПОДАТКОВУВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

Суми відрахувань відносяться на рахунки видатків, на які були віднесені суми нарахованої заробітної плати, від яких вони зроблені. При цьому збільшуються зобов'язання на ці суми перед фондами соціального захисту.

Відповідно до законодавства України з 13.01.2009 проводяться наступні нарахування на фонд заробітної плати:

Вид державного соціального страхування	Ставка збору нарахування
1	2
Страхові внески на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування	33,2% від суми фактичних витрат на оплату праці
	13,28 від суми фактичних витрат на оплату праці платників фіксованого сільськогосподарського податку

1	2
Страхові внески на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування	4% від суми витрат на оплату праці інвалідів
	42% від витрат на оплату праці найманих працівників-осіб льотних екіпажей
Загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку с тимчасовою втратою працездатності	1,4% від суми фактичних витрат на оплату праці
	0,7% від суми фактичних витрат на оплату праці інших робітників на підприємствах, де кількість інвалідів не менш 50% загальній кількості робітників и при умові, що фонд оплати праці таких інвалідів не менш 25% суми витрат на оплату праці
Страхові внески до Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття	1,6% від суми фактичних витрат на оплату праці
	0% від суми фактичних витрат на оплату праці інших робітників на підприємствах, де кількість інвалідів не менш 50% загальній кількості робітників и при умові, що фонд оплати праці таких інвалідів не менш 25% суми витрат на оплату праці
Страхові внески до Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України	Страхові тарифи встановлюються відповідно до класів професійного ризику виробництва та окремих галузей економіки

Відповідно до законодавства із заробітної плати кожного працівника провадяться обов'язкові відрахування в бюджет і державні фонди:

- прибутковий податок 15% з урахуванням соціальних пільг даного працівника;
- 2% збір у Пенсійний фонд
- внески до Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку с тимчасовою втратою працездатності:
 - 0,5 % при нарахованій заробітній платі менше прожиткового мінімуму;
 - 1 % при нарахованій заробітній платі понад прожитковий мінімум
- внески до Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття 0,5% при нарахованій заробітній платі.

Приклад.

Нарахована зарплата	Утримано					До видачі
	Пенсійний фонд	Фонд непрацездатності	Фонд безробіття	ПДФО	Усього	
550	$550 \cdot 2\% = 11$	$550 \cdot 0,5\% = 2,75$	$550 \cdot 0,5\% = 2,75$	$(550 - 11 - 2,75 \cdot 2 - 302,5^1) \cdot 0,15 = 34,65$	51,15	498,85
1000	$1000 \cdot 2\% = 20$	$1000 \cdot 1\% = 10$	$1000 \cdot 0,5\% = 5$	$(1000 - 20 - 10 - 5) \cdot 0,15 = 144,75$	179,75	820,25
15000	$10035^2 \cdot 2\% =$	$10035 \cdot 1\% =$	$10035 \cdot 0,5\% =$	$(15000 - 200,7 - 50,18 - 100,35) \cdot$	2548,55	12451,45

¹ Розмір соціальної пільги в 2009 році згідно Закону України «О податке з доходів фізичних осіб» №889-IV від 22.05.2003 р., котра застосовується при заробітній платі менш ніж 940 грн

² Максимальна величина фактичних витрат на оплату праці для утримання страхових внесків з роботодавця

	=200,7	=100,35	=50,18	•0,15=2197,32		
--	--------	---------	--------	---------------	--	--

У процесі утримання й нарахування внесків у соціальні фонди діють верхнє обмеження по фонду оплати праці на одну людину. Понад це обмеження нарахування здійснюються тільки на верхнє обмеження.

Нараховане на ФЗП:

- У пенсійний фонд $(550+1000+10035) \cdot 33,2\% = 3846,22$
- До фонду непрацевдатності $(550+1000+10035) \cdot 1,4\% = 162,15$
- До фонду безробіття $(550+1000+10035) \cdot 1,6\% = 185,36$
- До фонду нещасного випадку $(550+1000+10035) \cdot 1\% = 115,85$

Розрахунок розміру допомоги по тимчасовій непрацевдатності. Середньоденна заробітна плата ($Z_{псд}$) розраховується за формулою

$$Z_{псд} = ZП_{ф} / КД_{ф},$$

де $ZП_{ф}$ - заробітна плата за фактично відпрацьовані дні протягом останніх 6 календарних місяців (з 1 по 1 число), що передують місяцю, у якому наступила тимчасова непрацевдатність; $КД_{ф}$ - кількість фактично відпрацьованих робочих днів за цей період.

Розмір допомоги з тимчасової непрацевдатності ($П_{н}$) визначається за формулою:

$$П_{н} = ZП_{сд} * КД_{н} * П_{с},$$

де $ZП_{сд}$ - середньоденна зарплата за 1 робочий день; $КД_{н}$ - кількість днів лікарняних (за лікарняним листком) крім святкових і вихідних; $П_{с}$ - розмір допомоги залежно від стажу.

Страховий стаж до 5 років - 60% від середньої зарплати; від 5 років до 8 років - 80% середньої зарплати; більше 8 років - 100% середньої зарплати. При нарахуванні оплати по тимчасовій непрацевдатності треба брати до уваги, що перші 5 робочих днів оплачуються за рахунок коштів підприємства, а всі наступні, починаючи з 6 дня - за рахунок фонду. При розрахунку середньоденної заробітної плати не враховуються раніше сплачені лікарняні й відпуски.

6.4. ТИПОВІ ПРОВІДКИ ПО РАХУНКУ 66

Розглянемо найбільш типові проводки операцій, пов'язані з нарахуванням заробітної плати.

№ п/п	Зміст операції	Основні документи, що підтверджують операцію	Дт	Кт
1	2	3	4	5
По дебету				
1.	Відраховані із заробітної плати працівника суми як відшкодування втрат від браку	Форми №№ П-54, П-50 і П-51	661	24
2.	Виплачена з каси підприємства заробітна плата	Форми №№ П-49 і П-53	661	301

1	2	3	4	5
3.	Відраховані із заробітної плати працівника:	Форми №№ П-54, П-50, П-51, П-49	661	372
	• не внесені вчасно в касу підприємства невикористані підзвітні суми			
	• суми в рахунок відшкодування збитку, заподіяного підприємству			
	• аліменти	661	377	
	• внески, спрямовані на збільшення пайового капіталу	Заява працівника, форми № П-54 або № П-50, П-51, П-49	661	41
	• заборгованість внесків у статутний капітал підприємства		661	46
	• прибутковий податок	Форми №№ П-54, П-50, П-51, П-49	661	641
	• внески на державне соціальне страхування	Розрахунок бухгалтерії	661	65
4.	Відображена депонована заробітна плата	Форми №№ П-49, П-53 Книга обліку депонованої заробітної плати	661	662
5.	Відрахована із заробітної плати працівника підприємства заборгованість перед підприємством: за проживання у квартирах або гуртожитках; вартість відвідування його дітьми дитячих установ і ін.	Заява працівника	661	685
		Наказ по підприємству, рахунок		
6.	Відображені операції з реалізації працівникам підприємства за рахунок заробітної плати:	Заява працівника	661	70
	⌘ готової продукції	Наказ по підприємству, накладна	661	701
	⌘ товарів		661	702
	⌘ робіт, послуг		661	703
7.	Утримана із заробітної плати працівника підприємства орендна плата за майно	Заява працівника,	661	713
		Наказ по підприємству, рахунок		

1	2	3	4	5
По кредиту				
1.	Нарахована заробітна плата:	Первинні документи за обліком виробітку, заробітної плати, доплат за понаднормову роботу, нарахування премій та ін.	15	661
	☎ працівникам підприємства, робота яких пов'язана із придбанням або створенням матеріальних і нематеріальних необоротних активів			
	☎ працівникам основного виробництва			
	☎ працівникам підприємства, робота яких пов'язана з виправленням браку або гарантійним ремонтом (якщо обсяг ремонтів перевищує встановлену норму), працівникам гарантійних майстерень			
	☎ працівникам підприємства, витрати на роботи яких належать до видатків майбутніх періодів		23	661
			24	661
			39	661
2.	Внесена в касу підприємства помилково видана сума авансу по заробітній платі (надлишок)	Прибутковий ордер	301	661
3.	Нараховані відпускні за рахунок резервного фонду, створеного для забезпечення даних виплат	Розрахунок бухгалтерій	471	661
4.	Нарахована допомога по тимчасовій непрацездатності за рахунок коштів соцстраху	Лист непрацездатності, розрахунок бухгалтерій	65	661
5.	Віднесена на загальновиробничі витрати заробітна плата, нарахована працівникам, робота яких пов'язана з організацією виробництва і керування цехами, ділянками, відділеннями, бригадами й іншими підрозділами основного та допоміжного виробництва, а також з утриманням і експлуатацією машин і устаткування	Первинні документи за обліком виробітку, заробітної плати, доплат за понаднормову роботу, нарахування премій та ін.	91	661
6.	Віднесена на адміністративні витрати заробітна плата адміністративно-управлінського персоналу		92	661

1	2	3	4	5
7.	Віднесена до витрати на збут заробітна плата, яка нарахована працівникам, робота яких зв'язана зі збутом продукції, товарів, робіт і послуг	Первинні документи з обліку заробітної плати, доплат за понаднормову роботу, нарахування премій та ін.	93	661
8.	Віднесена на інші Витрати операційної діяльності заробітна плата, нарахована працівникам, робота яких пов'язана з:		941	661
	≠ дослідженнями й розробками ≠ у житлово-комунальними і обслуговуючими господарствами, дитячими дошкільними установами, будинками відпочинку, санаторіями та іншими закладами оздоровчого та культурного призначення і т.п.		949	661
9.	Віднесена до надзвичайних витрат заробітна плата працівників, робота яких пов'язана з ліквідацією наслідків техногенних катастроф, стихійних лих і т.п.	Первинні документи з обліку заробітної плати, доплат за понаднормову роботу, нарахування премій та інших документів, що підтверджують надзвичайність подій	99	661

6.5. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Назвіть ставки зборів на соціальне страхування.
2. У яких випадках співробітник має право на соціальну пільгу?
3. Назвіть кореспонденцію рахунків при нарахуванні заробітної плати й лікарняних.

6.6. ЗАДАЧІ

Приклад №1.

Розрахувати допомоги по лікарняному листі з 04.04.02. по- 07.05.02.

1. Розрахунок середньоденної зарплати:

№	Місяць, рік	Кількість відпрацьованих днів	Сума фактичного заробітку, грн
1.	Жовтень 2001 р.	23	59,00
2.	Листопад 2001 р.	22	59,00
3.	Грудень 2001 р.	14	39,33
4.	Січень 2002 р.	21	140,00
5.	Лютий 2002 р.	20	140,00
6.	Березень 2002 р.	8	56,00
	РАЗОМ:	108	493,33

$493,33 \text{ грн} : 108 \text{ р.дн.} = 4,57 \text{ грн}$

2. Розрахунок допомоги: $4,57 \text{ грн} \times 20 \text{ р.дн.} \times 60\% = 54,84 \text{ грн}$. У тому числі 8,23 грн - за рахунок підприємства, 46,61 грн - за рахунок Фонду соцстраху.

Дт 92

Кт 661

8,23

Дт 652

Кт 661

46,61

Приклад №2

Працівник хворів з 12 по 15 листопада 2001 року включно. Робочі дні, що припадають на дні хвороби: 12, 13, 14, 15. Заробітна плата працівника становила:

жовтень - 340 грн,

вересень - 315 грн,

серпень - 335 грн,

липень - 335 грн,

червень - 310 грн,

травень - 315 грн.

Робочих днів у жовтні - 23, у вересні - 20, у серпні - 22, у липні - 22, у червні - 19, у травні - 20. Безперервний стаж роботи - 6 років 7 місяців.

Розрахувати суму, яку треба виплати відповідно до лікарняного листка.

Розв'язання.

Оскільки виплати, що включають у розрахунок середньої заробітної плати для розрахунку допомоги по тимчасовій непрацездатності за кожний із двох попередніх календарних місяців, не перевищують граничну величину в 1600грн (установлена постановою КМУ «Про максимальну величину фактичних видатків на оплату праці найманих робітників, оподаткованого доходу (прибутку), сукупного оподаткованого доходу (граничній сумі заробітної плати (доходу), з яких стягуються страхові внески (збори) у соціальні фонди» від 07.03.2001 р. № 225 (далі - постанова № 225), то такі виплати використовуються в розрахунок допомоги в повній сумі. Середній заробіток за 6 попередніх місяців становить:
 $(340+315+335+335+310+315):(23+20+22+22+19+20)=15,48$ грн

Відповідно до ст. 37 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності й видатками, обумовленими народженням і похованням» від 18.01.2001 р. № 2240-III (далі - Закон про страхування у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю) працівникам, які мають загальний виробничий стаж від 5 до 8 років, допомога виплачується в розмірі 80% середньої заробітної плати:

$$15,48 \text{ грн} \times 80 \% : 100 \% = 12,38 \text{ грн}$$

Сума, що виплачується відповідно до лікарняного листкаї, становить:

$$12,38 \text{ грн} \times 4 = 49,52 \text{ грн}$$

Оскільки згідно із ст. 2 Закону України «Про розміри внесків на соціальне страхування» перші п'ять днів тимчасової непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов'язаної з нещасним випадком на виробництві, оплачуються власником або уповноваженим органом за рахунок коштів підприємства, установи, організації за основним місцем роботи працівника, то в реєстрах бухгалтерського рахунку робиться запис:

⌘ підприємствами, що використовують рахунки класу 8 «Витрати за елементами»:

Дт 816	Кт 661	49,52
Дт 949	Кт 816	49,52 ;

⌘ підприємствами, що не використовують рахунки класу 8 «Витрати за елементами»:

Дт 949	Кт 661	49,52.
--------	--------	--------

Задачі для самостійного розв'язання

1. Відобразіть на рахунках і розрахуйте податки при таких операціях:

- ❖ нарахована заробітна плата продавцям у сумі 2100 грн;
- ❖ нарахована заробітна плата адміністрації у сумі 1505;
- ❖ проведено нарахування на заробітну плату :
 - до Пенсійного фонду - 33,2 %;
 - на соціальне страхування на випадок тимчасової непрацездатності - 1,5 %;
 - на обов'язкове соціальне страхування на випадок безробіття - 1,3 %
 - на соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві - 1%.

2. Розрахувати суму, яку треба виплати відповідно до лікарняного листка робітникові основного виробництва за серпень 2006 р (01.08.2006 - 31.08.2006)

№	Місяць, рік	Кількість відпрацьованих днів	Сума фактичного заробітку, грн
1.	Липень 2006	23	159,00
2.	Червень 2006	22	159,00
3.	Травень 2006	14	139,33
4.	Квітень 2006	21	140,50
5.	Березень 2006	20	140,00
6.	Лютий 2006	10	156,00
	РАЗОМ	110	893,83

3. Нарахована заробітна плата працівникам підприємства легкої промисловості:

- основного виробництва - 1500 грн;
- зайнятим збутом продукції - 980 грн;
- адміністративному персоналу - 1340 грн

Крім того, працівникам апарата управління, які звільняються з підприємства, нарахована компенсація за невикористану відпустку в сумі 245 грн

Відобразить у бухгалтерському обліку операції по нарахуванню в Пенсійний фонд, у Фонд соціального страхування по тимчасовій втраті працездатності, у Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, у Фонд соціального страхування від нещасних випадків.

7. ДОХОДИ

1. дохід.	Поняття
2. доходу.	Визнання
3. кореспонденція по рахунку 70.	Типова
4. проводки по рахунку 79.	Типові
5. питання.	Контрольні
6.	Задачі.

7.1. ПОНЯТТЯ ДОХІД

Доходи від звичайної діяльності, які підприємство визнало як доходи, класифікуються у фінансовій звітності за групами, зазначеними у п. 7 П(С)БО 15.

Так, група "Дохід (виторг) від реалізації продукції товарів (робіт, послуг)" відображається по рахунку 70 "Доходи від реалізації", де узагальнюється інформація про доходи від реалізації готової продукції, товарів (робіт, послуг).

Група "Інші операційні доходи" відображається на рахунку 71 "Інший операційний дохід", на якому враховуються:

- доходи від реалізації іноземної валюти;
- доходи від реалізації інших оборотних активів;
- доходи від операційних курсових різниць по операціях в іноземній валюті;
- суми отриманих штрафів,
- пені, неустойки та інші санкцій за порушення господарських договорів, які визнані боржником або щодо яких отримане рішення суду про їхнє стягнення;
- доходи від списання кредиторської заборгованості, щодо якої минув строк позовної давності; відшкодування раніше списаних активів;
- інші доходи від операційної діяльності.

Доходи у вигляді дивідендів, відсотків, роялті належать до доходів групи "Фінансові доходи", і для їхнього обліку Планом рахунків передбачений рахунок 73 "Інші фінансові доходи".

7.2. ВИЗНАННЯ ДОХОДУ

Дохід від звичайної діяльності визнається тоді, коли в результаті господарської операції збільшуються активи або зменшуються зобов'язання й внаслідок цього відбувається збільшення власного капіталу. Таким чином, якщо активи збільшуються (або зобов'язання зменшуються), але це не приводить до зростання власного капіталу, дохід не визнається.

Наприклад, хоча надходження сум по договорах комісії на поточний рахунок комісiонера на користь комітента й приведе до збільшення активу (коштів) комісiонера, однак росту його власного капіталу не відбудеться, тому що доходом такі суми для даного підприємства-комісiонера не стануть, а лише збільшать зобов'язання перед комітентом.

А от у ситуації з відвантаженням продукції без попередньої оплати відбувається збільшення власного капіталу підприємства.

Наприклад, підприємство відвантажило виготовлену продукцію покупцеві, з яким має давні ділові стосунки протягом тривалого часу, без оплати. При відвантаженні у підприємства відразу ж збільшилися активи у вигляді дебеторської заборгованості, і тому що собівартість виготовленої продукції й всі витрати, пов'язані зі збутом цієї продукції, уже можливо вірогідно обчислити, підприємство може підрахувати фінансовий результат угоди, що збільшує власний капітал підприємства.

Тому даним стандартом такі надходження, як:

- ⌘ суми ПДВ;
- ⌘ суми надходжень за договорами комісії та інших аналогічних договорів на користь комітента й т.п.;
- ⌘ суми передоплати продукції (товарів, робіт, послуг);
- ⌘ суми авансу;
- ⌘ суми задатку під заставу, які приводять до збільшення активів, однак не приводять до зростання власного капіталу, передбачено не визнавати доходом підприємства.

Таке "невизнання" надходжень відображається й на рахунках бухгалтерського обліку по-різному.

Якщо суми ПДВ, акцизного збору, надходжень на рахунок комісіонера на користь комітента спочатку відображаються по кредиту рахунків класу 7 "Доходи й результати діяльності", а потім віднімаються з них відбиттям цих же сум по дебету цих самих рахунків, то надходження у вигляді авансів і передплат, сум задатку під заставу відображаються як зобов'язання, а це значить, що на рахунках доходів ці суми не відображаються.

7.3. ТИПОВА КОРЕСПОНДЕНЦІЯ ПО РАХУНКУ 70

№ п/п	Зміст операції	Основні документи, що підтверджують операцію	Дт	Кт
1	2	3	4	5
По дебету субрахунків 701-703				
1.	Відображені суми непрямих податків, пов'язаних з реалізацією готової продукції, товарів, послуг	Бухгалтерська довідка, податкова накладна	701, 702, 703	64
2.	Віднесений дохід від реалізації готової продукції, товарів, послуг на фінансовий результат	Бухгалтерська довідка	701, 702, 703	79
По кредиту субрахунку 701				
1.	Отриманий довгостроковий вексель за рахунок оплати реалізованої готової продукції	Договір, бухгалтерська довідка	16	701
2.	Отримані в касу кошти за реалізовану готову продукцію	Прибутковий касовий ордер формою № ДО-1	30	701
3.	Узятий на облік отриманий короткостроковий вексель за реалізовану готову продукцію	Договір, бухгалтерська довідка	34	701
4.	Відображений дохід від реалізації готової продукції (із сумою непрямих податків і зборів) покупцям	Рахунок-фактура, транспортні документи	36	701
5.	Відображений дохід від реалізації готової продукції (із сумою непрямих податків і зборів) іншим дебеторам		37	701

1	2	3	4	5
6.	Відображено зменшення кредиторської заборгованості перед постачальниками й підрядниками шляхом реалізації їм готової продукції	Рахунок-фактура, транспортні документи	63	701
7.	Відображений дохід від реалізації готової продукції працівникам підприємства за рахунок оплати праці		66	701
8.	Відображений дохід від реалізації готової продукції за рахунок зменшення кредиторської заборгованості по розрахунках від інших операцій	Договір, рахунок-фактура, транспортні документи	68	701
По кредиту субрахунку 702				
1.	Відображений дохід від продажу товарів за готівку	Касовий чек, розрахункова квитанція	301	702
2.	Відображений дохід, визнаний у момент зарахування на банківські рахунки коштів, перерахованих покупцями товарів у національній або іноземній валюті	Платіжне доручення покупця (виписка установи банку)	311, 312	702
3.	Відображений дохід від реалізації товарів, визнаний у момент одержання короткострокового векселя в національній або іноземній валюті	Договір, бухгалтерська довідка	341, 342	702
4.	Відображений дохід, визнаний у момент відвантаження товарів вітчизняним або іноземним покупцям, плата за які відстрочена	Накладна, транспортні документи	361, 362	702
5.	Відображений дохід від продажу товарів іншим дебеторам		377	702
6.	Відображений дохід від реалізації товарів, відвантажених вітчизняному або іноземному постачальнику за рахунок погашення або зменшення кредиторської заборгованості		631, 632	702
7.	Відображений дохід від реалізації товарів працівникам підприємства за рахунок погашення заборгованостей по оплаті праці	Накладна, заява працівника	661,6 62	702
8.	Відображений дохід від реалізації товарів, відвантажених покупцеві за рахунок отриманого авансу	Накладна, транспортні документи	681	702

1	2	3	4	5
9.	Відображений дохід від реалізації товарів поточного періоду, переведений зі складу доходів майбутніх періодів	Розрахунок, бухгалтерська довідка	69	702
По кредиту субрахунку 703				
1.	Відображена інша довгострокова дебиторська заборгованість за продані роботи (послуги)	Розрахунок бухгалтерії	163	703
2.	Відображений дохід, отриманий від реалізації робіт (послуг)	Акт виконаних робіт, наданих послуг	36	703
3.	Відображений дохід від реалізації робіт (послуг) іншим дебеторам	Розрахунок бухгалтерії	377	703
4.	Віднесене на доходи від реалізації послуг коректування резервного фонду підприємством-страховиком		49	703
5.	Відображена реалізація робіт (послуг) працівникам підприємства в рахунок погашення заборгованостей по заробітній платі	Заява працівника	66	703
6.	Відображений дохід від реалізації робіт (послуг), на які була отримана передоплата	Бухгалтерська довідка	681	703
7.	Віднесено раніше отриманий дохід майбутніх періодів до доходів поточного періоду від реалізації робіт (послуг)	Розрахунок бухгалтерії	69	703
8.	Відображений дохід від реалізації страхових послуг		76	703
9.	Відображено повернення перестраховальникам частини страхового платежу		97	703
По дебету субрахунку 704				
1.	Відображена вартість повернутого товару	Накладна, транспортні документи, акт про повернення товару	704	361
2.	Відображена сума знижки після дати реалізації товару	Бухгалтерська довідка, договір	704	361
3.	Відкоректовані податкові зобов'язання з ПДВ у вартості повернутого товару (у сумі знижки) (методом «сторно»)	Розрахунок коректування кількісних і вартісних показників до податкової накладної	704	641

1	2	3	4	5
4.	Відображена сума доходів, отримана підприємством на користь комітента, принципала, співвиконавця і т.п., за договорами комісії, підряду, агентськими та іншими аналогічними договорами	Бухгалтерська довідка, договір	704	685
По кредиту субрахунку 704				
1.	Відкоректований фінансовий результат на суму відрахувань від доходу	Бухгалтерська довідка	791	704

7.4. ТИПОВІ ПРОВІДКИ ПО РАХУНКУ 79

№ п/п	Зміст операції	Основні документи, що підтверджують операцію	Дт	Кт
1	2	5	3	4
По дебету субрахунку 791				
1.	Списані витрати виробництва, пов'язані з виконанням робіт, наданням послуг підприємствами, що застосовують для видатків тільки рахунку класу 8	Розрахунок	791	23
2.	Списана виробнича собівартість реалізованої готової продукції підприємствами, що застосовують для обліку видатків тільки рахунку класу 8	Розрахунок, накладна № М-11	791	26
3.	Відображена сума прибутку від основного виду діяльності	Бухгалтерська довідка	791	441
4.	Списано собівартість готової продукції, товарів, виконаних робіт, зроблених послуг		791	90
5.	Списана адміністративні витрати		791	92
6.	Списані витрати на збут		791	93
7.	Списані інші витрати операційної діяльності		791	94
8.	Списана на фінансовий результат сума податку на прибуток від основної діяльності		791	981

1	2	3	4	5
По дебету субрахунку 792				
1.	Відображена сума прибутку від фінансової діяльності	Бухгалтерська довідка	792	441
2.	Списані витрати, пов'язані з фінансовою діяльністю		792	95
3.	Списані витрати, пов'язані з участю в капіталі		792	96
4.	Списана на фінансовий результат сума податку на прибуток від основної діяльності		792	981
По дебету субрахунку 793				
1.	Відображена сума прибутку від іншої звичайної діяльності	Бухгалтерська довідка	793	441
2.	Списані інші витрати, пов'язані зі звичайною діяльністю підприємства		793	97
3.	Списана сума податку на прибуток від звичайної діяльності		793	981
По кредиту субрахунків 791, 792, 793				
1.	Відображена сума збитку від: 羊 основної діяльності 羊 фінансової діяльності 羊 іншої звичайної діяльності	Бухгалтерська довідка	442	791
			442	792
			442	793
2.	Списані на фінансовий результат: 羊 доходи від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) 羊 інші операційні доходи 羊 доходи від участі в капіталі 羊 інші фінансові доходи 羊 інші доходи звичайної діяльності	Бухгалтерська довідка	70	79
			71	79
			72	79
			73	79
			74	79
3.	Зменшена сума податку на прибуток	981	79	
По дебету субрахунку 794				
1.	Списана на фінансовий результат від надзвичайних подій: 羊 сума надзвичайних видатків 羊 сума податку на прибуток від надзвичайних подій	Бухгалтерська довідка	794	99
			794	-85
По кредиту субрахунку 794				
1.	Списані на фінансовий результат від надзвичайних подій надзвичайні доходи	Бухгалтерська довідка	75	794

7.5. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. На яких субрахунках і в кореспонденції з якими рахунками відображаються фінансовий результат і прибуток від реалізації товару?
2. Назвіть класифікацію операційних доходів.
3. Назвіть кореспонденцію рахунків при продажі основних коштів.

7.6. ЗАДАЧІ

Приклад №1.

Підприємство оптової торгівлі реалізує товари за контрактною вартістю - 1200 грн, у тому числі ПДВ - 200 грн.

Витрати склали:

- ⌘ собівартість товарів - 600 грн;
- ⌘ адміністративні Витрати - 100 грн;
- ⌘ витрати на збут - 40 грн

Розв'язання.

Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума
Отримано попередню оплату за товари	311	681	1200
Відбито суму податкових зобов'язань з ПДВ	643	641	200
Відвантажено товари покупцеві	681	702	1200
Відбито суму податкових зобов'язань з ПДВ	702	643	200
Відбито собівартість товару	902	281	600
Списано собівартість товарів на фінансові результати	791	902	600
Списано адміністративні витрати на фінансові результати	791	92	100
Списано витрати на збут на фінансові результати	791	93	40
Списано дохід підприємства на фінансові результати	702	791	1 000
Розрахована ⌘ сума податку на прибуток [(1 000 - 100 - 600 - 40) × 25 %]	981	641	78
⌘ сума нерозподіленого прибутку (260 - 78)	791	981	78

Приклад №2

На території України придбаний товар на суму 2 тис. грн, у тому числі ПДВ. Нарахована заробітна плата 1000 грн, а нарахування на ФЗП - 376 грн. За кордон реалізований товар на суму \$1000 за курсом НБУ \$1 = 5.3 грн. При продажі сплачені митні збори (20%), і мито (2%) від митної вартості.

Розв'язання.

№ п/п	Зміст господарської операції	Дт	Кт	Сума
1	Придбано товар на суму 2000 грн ПДВ: 2000:6=333.33	281	631	1666.67
		641-ПДВ	631	333.33
2	Нарахована заробітна плата та податки на ФЗП	902	661	1000
		902	65	376
3	Продаж товару \$1000 курс НБУ \$1 = 5.3 грн	632	701	\$1000 5300.00
4	Списано товар зі складу	902	281	1666.67
5	Нараховані митні збори: 20%* 5300= 1060 грн	902	685	1060
6	Нараховане мито: 2%* 5300= 106 грн	902	685	106
7	Визначення фінансового результату: 5300 + 1666.67 + 1000 + 376 + + 106 + 1060= 9508.67 (грн)	702 791	791 902	9508.67

Задачі для самостійного розв'язання

1. Розрахувати фінансовий результат від угоди:
 - Підприємство за передплатою придбало товар у кількості 100 одиниць за ціною 2400 грн, у тому числі ПДВ.

- Реалізувало національному покупцеві 20 одиниць за ціною 2500 грн, у тому числі ПДВ.
2. Визначити фінансовий результат від угоди:
- Підприємство за фактом придбало товар у кількості 200 одиниць за ціною 1400 грн, у тому числі ПДВ.
 - Реалізувало іноземному покупцеві 20 одиниць за ціною 2500 грн.
3. Підприємство оптової торгівлі реалізує товари за контрактною вартістю 2200 грн, у тому числі ПДВ.

Витрати склали:

∞ закупівельна вартість товарів із ПДВ - 1600 грн;

∞ адміністративні витрати - 100 грн;

∞ витрати на збут - 140 грн

Розрахувати податок на прибуток від даної угоди.

8. ВИТРАТИ ПІДПРИЄМСТВА

1. Формування інформації про витрати підприємства.
2. Склад витрат, пов'язаних з операційною діяльністю.
3. Типова кореспонденція по класу 9.
4. Контрольні питання.
5. Задачі.

8.1. ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ВИТРАТИ ПІДПРИЄМСТВА

Методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства й розкриття її у фінансовій звітності визначаються в П(С)БО 16 «Витрати».

Об'єктом обліку витрат є продукція, роботи, послуги або вид діяльності, які вимагають визначення видатків на їхнє виробництво (виконання). Витрати визнаються за умовами:

- зменшення активів або збільшення зобов'язань, які приводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення його шляхом вивільнення власником); систематичного й раціонального розподілу економічних вигід, які забезпечує актив протягом декількох звітних періодів (наявність амортизації);
- якщо економічні вигоди не відповідають або перестають відповідати критеріям активу (уцінка запасів, формування резерву сумнівного боргу);
- можливості визначення вірогідної оцінки сум витрат.

У звіті про фінансові результати витрати відображаються в розрізі:

- груп відповідно до їхніх функцій на підприємстві (I розділ звіту)
 - витрати, пов'язані з операційною діяльністю підприємства:
 - собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);
 - адміністративні витрати;
 - витрати на збут;
 - інші операційні витрати;
 - витрати, пов'язані з іншою діяльністю підприємства:
 - витрати від участі в капіталі;
 - фінансові витрати;
 - інші витрати;
 - податок на прибуток
 - надзвичайні витрати.
- елементів витрат (II розділ звіту)
 - матеріальні витрати;
 - витрати на оплату праці;
 - відрахування на соціальні заходи;
 - амортизація;
 - інші операційні витрати.

8.2. СКЛАД ВИТРАТ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ОПЕРАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Собівартість реалізованої продукції (робіт, товарів, послуг) складається з таких складових:

- виробничої собівартості продукції, що була реалізована протягом звітного періоду (рис.1);
- нерозподілених постійних загальновиробничих витрат;
- наднормативних виробничих витрат.

У виробничу собівартість продукції (робіт, послуг) включаються:

- прями матеріальні витрати;

- прямі витрати на оплату праці;
- інші прямі витрати;
- змінні загальновиробничі витрати й постійні розподілені загально виробничі витрати.

Загальновиробничі витрати

Рахунок 91 «Загальновиробничі витрати» складається відповідно до місць виникнення витрат, центрів і видів витрат. По дебету рахунку відображається сума визнаних видатків, по кредиту - щомісячне списання на рахунки 23 «Виробництво» і 90 «Собівартість реалізації».

Загальновиробничі витрати діляться на *постійні* та *змінні*.

Постійні загальновиробничі витрати - це витрати на обслуговування виробництва та управління ним, які зі зміною обсягу діяльності відображаються незмінними (або майже незмінними).

Змінні загальновиробничі витрати - це витрати на обслуговування виробництва та керування ним (цехів, ділянок), які змінюються прямо (або майже прямо) пропорційно до зміни обсягу діяльності.

Підприємство самостійно встановлює перелік і склад змінних і постійних загальновиробничих видатків. Змінні загальновиробничі витрати розподіляються між об'єктами витрат (видами продукції, робіт, послуг) з використанням бази розподілу виходячи з фактичної потужності звітного періоду. Постійні загальновиробничі витрати розподіляються між об'єктами витрат (видами продукції, робіт, послуг) з використанням бази розподілу виходячи з нормальної потужності (годин праці, заробітна плата, прямі витрати і т.д.)

Спочатку звітного року підприємство повинне визначити облікову політику щодо визначення виробничої собівартості продукції, робіт, послуг і підхід до розподілу загальновиробничих видатків.

Підприємству необхідно зробити наступне:

1. Визначити показник нормальної потужності підприємства (очікуваний середній обсяг діяльності за умови звичайної діяльності підприємства протягом декількох років або операційних циклів з урахуванням запланованого обслуговування виробництва).
2. Вибрати відповідну базу розподілу загальновиробничих видатків.
3. Визначити оцінну величину постійних загальновиробничих видатків (у грн) на наступний рік.
4. Визначити планову норму розподілу загальновиробничих витрат (у грн):

До **адміністративних витрат** (рахунок 92) належать наступні загальногосподарські витрати, спрямовані на обслуговування підприємства та керування ним:

- загальні корпоративні витрати (організаційні витрати, видатки на проведення річних зборів, представницькі витрати й т.п.);
- витрати на службові відрядження й утримання апарата керування підприємством та іншим загальногосподарським персоналом;
- витрати на утримання основних коштів, інших матеріальних необоротних активів загальногосподарського використання (операційна оренда, страхування майна, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, водопостачання, водовідвід, охорона);
- винагороди за професійні послуги (юридичні, аудиторські, за оцінкою майна і т.п.);
- витрати на зв'язок (пошта, телеграф, телефон, телекс, факс і т.п.);
- амортизація нематеріальних активів загальногосподарського використання;
- витрати на врегулювання спорів у судових органах;
- податки, збори та інші передбачені законодавством обов'язкові платежі (крім податків, зборів і обов'язкових платежів, які включаються у виробничу собівартість продукції, робіт, послуг);
- плата за розрахунково-касове обслуговування й інші послуги банків;

- інші витрати загальногосподарського призначення.

Витрати на збут (рахунок 93) включають витрати, пов'язані з реалізацією (збутом) продукції (товарів, робіт, послуг):

- витрати на матеріали для затарювання готової продукції на складах;
- витрати на ремонт тари;
- оплата праці й комісійні винагороди продавцям, торговельним агентам і працівникам підрозділів, які забезпечують збут;
- витрати на рекламу й дослідження ринку (маркетинг);
- витрати на передпродажну підготовку товарів;
- витрати на відрядження працівників, які забезпечують збут;
- витрати на утримання основних коштів, інших матеріальних необоротних активів, пов'язаних зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг (операційна оренда, страхування, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, охорона);
- витрати на транспортування, перевалку й страхування готової продукції (товарів), транспортно-експедиторські й інші послуги, пов'язані із транспортуванням продукції (товарів) відповідно умовам договору (базису) поставки;
- витрати на гарантійний ремонт і гарантійне обслуговування;
- інші витрати, пов'язані зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг.

До складу витрат на збут у торговельних організаціях включаються видатки обігу, за винятком видатків, наведених у п.п. 18, 20 і 27 П(С)БО.

До **інших операційних витрат** (рахунок 94) включаються:

- витрати на дослідження й розробки;
- собівартість реалізованої іноземної валюти, що для бухгалтерського обліку визначається шляхом перерахунку іноземної валюти в грошову одиницю України за курсом Національного банку України на дату продажу іноземної валюти, плюс витрати, пов'язані з продажем іноземної валюти;
- собівартість реалізованих виробничих запасів;
- сума безнадійної дебеторської заборгованості й відрахування в резерв сумнівних боргів;
- втрати від операційної курсової різниці (тобто від зміни курсу валюти);
- втрати від знецінення запасів;
- нестачі й втрати від псування цінностей;
- визнані штрафи, пені, неустойки;
- витрати на утримання об'єктів соціально-культурного призначення;
- інші витрати, пов'язані з операційною діяльністю.

Витрати операційної діяльності групуються за такими економічними елементами:

- матеріальні витрати (витрачені у виробництві, крім продуктів власного виробництва):
 - сировина й основні матеріали;
 - покупні напівфабрикати й комплектуючі вироби;
 - паливо й енергія;
 - будівельні матеріали;
 - запасні частини;
 - тари й тарні матеріали;
 - допоміжні й інші матеріали;
- витрати на оплату праці (заробітна плата за окладами і тарифами, премії та заохочення, матеріальна допомога, компенсаційні виплати, оплата відпусток й іншого невідпрацьованого часу, інші витрати на оплату праці);
- відрахування на соціальні заходи (на пенсійне забезпечення, на соціальне страхування, страхові внески на випадок безробіття, на

індивідуальне страхування персоналу підприємства та на інші соціальні заходи);

- амортизація (сума нарахованої амортизації основних засобів, нематеріальних активів та інших необоротних матеріальних активів);
- інші операційні витрати (витрати на операційну діяльність, які не ввійшли до складу попередніх елементів, зокрема, витрати на відрядження, на послуги зв'язку, плата за розрахунково-касове обслуговування й т.п.).

До **фінансових** (рахунок 95) належать витрати на відсотки (за користування отриманими кредитами, по випущеним облігаціях, по фінансовій оренді й т.п.) та інші витрати підприємства, пов'язані із залученням позикового капіталу.

Витратами від участі в капіталі (рахунок 96) є збитки від інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства, які враховуються методом участі в капіталі.

До складу **інших витрат** (рахунок 97) включаються витрати, які виникають під час звичайної діяльності (крім фінансових видатків), але не зв'язані безпосередньо з виробництвом і/або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг). До таких видатків належать:

- собівартість реалізованих фінансових інвестицій (балансова вартість і витрати, пов'язані з реалізацією фінансових інвестицій);
- собівартість реалізованих необоротних активів (залишкова вартість і видатки, пов'язані з реалізацією необоротних активів);
- собівартість реалізованих майнових комплексів;
- втрати від не операційних курсових різниць;
- сума уцінки необоротних активів і фінансових інвестицій;
- витрати на ліквідацію необоротних активів (розбирання, демонтаж і т.п.);
- залишкова вартість ліквідованих (списаних) необоротних активів;
- інші витрати на звичайну діяльність.

Податки на прибуток (рахунок 98) визнаються видатками згідно з П(С)БО 17

Надзвичайні витрати (рахунок 99) включаються у фінансову звітність за винятком суми, на яку зменшується податок на прибуток від діяльності підприємства внаслідок збитків від надзвичайних подій.

Рис.1. Структура виробничої собівартості

8.3. ТИПОВА КОРЕСПОНДЕНЦІЯ ПО КЛАСУ 9

№ п/п	Зміст операції	Основні документи, що підтверджують операцію	Дт	Кт
1	2	3	4	5
По дебету субрахунку 901				
1.	Списана собівартість реалізованої готової продукції	Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів за формою № М-11	901	26
2.	Списана сума нерозподілених постійних загально виробничих видатків згідно з додатком № 1 до П(З)БО 16	Розрахунок, бухгалтерська довідка	901	91
По кредиту субрахунку 901				
1.	Віднесена собівартість реалізованої готової продукції на фінансовий результат	Бухгалтерська довідка	791	901
По дебету субрахунку 902				
1.	Списана собівартість реалізованого товару	Розрахунок собівартості	902	28
2.	Списані на собівартість товару втрати в межах норм природних втрат	Розрахунок втрат у межах норм природних втрат	902	28
3.	Списана на собівартість реалізованого товару сума транспортно-заготівельних витрат (ТЗВ)	Розрахунок ТЗВ	902	289
4.	Відкоректована собівартість реалізованого товару на собівартість повернутого (метод «сторно»)	Накладна, розрахунок собівартості товару	902	28
По кредиту субрахунку 902				
1.	Віднесена собівартість реалізованого товару на фінансовий результат	Бухгалтерська довідка	791	902
По дебету субрахунку 903				
1.	Списані на собівартість реалізації робіт і послуг наднормативні витрати запасів	Вимога, розрахунок, накладна	903	20

1	2	3	4	5
2.	Списана на собівартість реалізації виробнича собівартість робіт, послуг	Розрахунок собівартості	903	23
3.	Списані на собівартість реалізації внески на ОДСС, нараховані на наднормативні витрати на оплату праці	Розрахунок бухгалтерії	903	65
4.	Списані на собівартість реалізації наднормативні витрати на оплату праці	Відомість нарахування заробітної плати	903	66
5.	Списані на собівартість реалізації нерозподілені постійні загальновиробничі витрати	Розрахунок	903	91
По кредиту субрахунку 903				
1.	Списана на фінансовий результат собівартість реалізованих товарів, послуг	Бухгалтерська довідка	79	903
По дебету субрахунку 91				
1.	Відображена сума зносу основних засобів цехового, дільничного, лінійного призначення	Розрахунок зносу	91	13
2.	Списані виробничі запаси на ремонт основних засобів загальновиробничого призначення	Накладна	91	20
3.	Списані інструменти зі складу в цехи		91	22
4.	Виробничі витрати на охорону праці, техніку безпеки	Касовий ордер, виписка банку	91	30 31
5.	Відображені витрати на операційну оренду основних засобів загальновиробничого призначення	Акт виконаних послуг	91	37
6.	Списана частина зазначених раніше видатків на загальновиробничі витрати періоду	Бухгалтерська довідка	91	39
7.	Відображені витрати на забезпечення оплати відпуск працівників апарата управління цехом	Розрахунок	91	47
8.	Отримані послуги сторонніх організацій щодо отримання основних засобів загальновиробничого призначення	Акт виконаних послуг	91	63
1	2	3	4	5
9.	Нарахована заробітна плата працівникам апарата управління цехом (ділянкою)	Розрахункова відомість	91	66
10.	Зроблені відрахування на соціальні заходи щодо нарахованої зарплати		91	65
По кредиту субрахунку 91				
1.	Списані на виробництво змінні та постійні розподілені загальновиробничі витрати	Розрахунок	23	91

2.	Списані на собівартість реалізованої продукції нерозподілені постійні загальновиробничі витрати		90	91
По дебету субрахунку 92				
1.	Віднесена до складу адміністративних видатків сума зносу, нарахована на вартість необоротних активів загальногосподарського призначення:	Розрахунок амортизації	92	131
	✎ основних засобів			
	✎ інших необоротних матеріальних активів			
	✎ нематеріальних активів		92	133
2.	Відображений опис вартості ТМЦ, використаних у зв'язку з керуванням і обслуговуванням підприємства:	Внутрішня накладна на відпустку матеріалів, акт на списання використаних виробничих запасів	92	201-205, 207-209
	✎ виробничих запасів			
	✎ МШП	Акт на списання МШП	92	22
	✎ готової продукції	Внутрішня накладна на відпустку матеріалів, акт на списання використаної готової продукції	92	26
	✎ продукції сільськогосподарського виробництва	Внутрішня накладна, акт на списання використаної продукції сільськогосподарського виробництва	92	27

	2	3	4	5
	≠ товарів	Внутрішня накладна на відпуск товарів, акт на списання використаних товарів	92	281, 282, 284
3.	Відображена плата за розрахунково-касове обслуговування й інші послуги банку	Меморіальний ордер	92	311
4.	Відображена у складі адміністративних видатків вартість путівок, наданих адміністративному персоналу без оплати	Наказ по підприємству, документ, що підтверджує видачу путівки	92	331
5.	Списані суми видатків на відрядження адміністративно-управлінського персоналу	Авансовий звіт, підтверджений первинними документами	92	372
6.	Списані суми адміністративних видатків, раніше віднесені до складу видатків майбутніх періодів	Довідка бухгалтерії	92	39
7.	Нарахована сума забезпечення оплати відпусток адміністративного персоналу, і у зв'язку з цим нараховані суми обов'язкових відрахувань (зборів) на соціальні заходи	Розрахунок бухгалтерії	92	471
8.	Відображена вартість виконаних вітчизняними або іноземними підрядниками робіт і послуг, пов'язаних з керуванням і обслуговуванням підприємства	Акт виконаних робіт (послуг)	92	63
9.	Нарахована сума податків, що належать до видатків на обслуговування й керування персоналом	Розрахунок бухгалтерії	92	641, 642
10.	Нарахована сума внесків і зборів на соціальні потреби виходячи із суми нарахованої заробітної плати працівникам адміністративно-управлінського персоналу	Розрахунок бухгалтерії	92	651, 652, 653, 656

1	2	3	4	5
11.	Відображена сума заробітної плати, нарахованої адміністративно-управлінському персоналу	Штатний розклад і система оплати праці, відомість нарахування заробітної плати	92	661
12.	Відображена вартість послуг (робіт) загальногосподарського призначення, наданих підприємству:	Акт виконаних робіт (послуг)		
	⌘ дочірніми підприємствами		92	681
	⌘ виробничими одиницями й господарствами, виділеними на самостійний баланс		92	683
	⌘ іншими організаціями		92	685
По кредиту субрахунку 92				
1.	Списана сума адміністративних видатків звітного періоду до складу фінансових результатів підприємства	Довідка бухгалтерії	791, 792, 793	92
По дебету субрахунку 93				
1.	Віднесена до складу видатків операційної діяльності підприємства сума зносу, нарахована на вартість необоротних активів, зв'язаних зі збутом продукції (товарів, робіт, послуг):	Розрахунок амортизації		
	⌘ основних засобів		93	131
	⌘ інших необоротних активів		93	132
	⌘ нематеріальних активів		93	133
2.	Списана вартість використаних на цілі, пов'язані зі збутом продукції (товарів, робіт, послуг):	Внутрішня накладна на відпуск матеріалів, акт на списання використаних виробничих запасів	93	201-205, 207-209
	⌘ виробничих запасів			

1	2	3	4	5
	⌘ МШП	Акт на списання МШП	93	22
	⌘ напівфабрикатів	Внутрішня накладна, акт на списання	93	25
	⌘ готової продукції		93	26
	⌘ продукції сільськогосподарського виробництва		93	27
	⌘ товарів і тари під товарами		93	281, 282, 284
3.	Відображена у складі видатків на збут вартість путівок, наданих працівникам підприємства, зайнятим збутом продукції (товарів, робіт, послуг)		Документ, що підтверджує видачу путівки працівникові, наказ по підприємстві	93
4.	Відображено у складі видатків на збут зменшення заборгованості вітчизняного або іноземного покупця (замовника) на вартість зазнаних їм видатків, які за умовами договору були покладені на постачальника продукції (товарів, робіт, послуг)	Рахунок, копії транспортних документів, наданих покупцем, довідка бухгалтерії	93	361, 362
5.	Списана сума видатків на відрядження працівникам підприємства, зайнятим збутом продукції (товарів, робіт, послуг)	Авансовий звіт, підтверджений первинними документами	93	372
6.	Створено резерв сумнівних боргів від операцій, пов'язаних зі збутом продукції (товарів, робіт, послуг)	Розрахунок бухгалтерії	93	38
7.	Списана сума видатків на збут, раніше віднесена до складу видатків майбутніх періодів	Довідка бухгалтерії	93	39
8.	Нарахована сума забезпечення оплати відпусток працівників підприємства, зайнятих збутом продукції (товарів, робіт, послуг), і у цьому зв'язку з цім нараховані суми обов'язкових відрахувань (зборів) на соціальні заходи	Розрахунок бухгалтерії	93	471

1	2	3	4	5
9.	Нарахована сума забезпечення майбутніх видатків на проведення гарантійних ремонтів проданої продукції і т.п.	Розрахунок бухгалтерії	93	473
10.	Відображена вартість виконаних вітчизняними або іноземними підрядниками для підприємства робіт (послуг), пов'язаних зі збутом продукції (товарів, робіт, послуг)	Акт виконаних робіт	93	631, 632
11.	Нарахована сума податків і зборів від операцій, що належать до видатків, пов'язаних зі збутом продукції (товарів, робіт, послуг)	Розрахунок бухгалтерії	93	641, 642
12.	Нарахована сума внесків і зборів на соціальні потреби, розрахована виходячи із суми нарахованої заробітної плати працівників підприємства, зайнятих збутом продукції (товарів, робіт, послуг)		93	651- 653, 656
13.	Відображені витрати на страхування майна підприємства, задіяного при збуті продукції (товарів, робіт, послуг)	Страховий поліс, платіжне доручення на перерахування страхового внеску	93	655
14.	Відображена сума нарахованої заробітної плати працівників, зайнятих збутом продукції (товарів, робіт, послуг)	Штатний розклад і система оплати праці, відомість нарахування заробітної плати	93	661
15.	Відображена вартість послуг (робіт) загальногосподарського призначення, наданих підприємству:	Акт виконаних робіт (послуг)		
	≡ дочірніми підприємствами		93	682
	≡ виробничими одиницями й господарствами, виділеними на самостійний баланс		93	683
	≡ іншими організаціями		93	685

1	2	3	4	5
По кредиту субрахунку 93				
1.	Списана до складу фінансових результатів сума видатків звітнього періоду, пов'язаних зі збутом продукції (товарів, робіт, послуг)	Бухгалтерська довідка	791	93

8.4. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Які витрати включаються у виробничу собівартість продукції (робіт, послуг)?
2. Які витрати включаються в загальновиробничі витрати?
3. Критерій віднесення загальновиробничих витрат до змінним і постійним?
4. Який порядок розподілу загальновиробничих витрат між видами продукції?
5. Які витрати не включаються в собівартість продукції?
6. З якими рахунками кореспондуються по кредиту рахунок 90?

8.5. ЗАДАЧІ

Приклад №1

Підприємством придбана сировина 100 од. за ціною 20 грн, у тому числі ПДВ. Витрачено на виробництво 80 од. Планується зробити 40 штук виробів, але було отримано 20. Також було реалізовано 15 штук виробів за ціною 250 грн без ПДВ.

Розв'язання

№п/п	Зміст господарської операції	Дт	Кт	Сума
1	2	3	4	5
1	Придбали сировину на склад: 100 од. × 16.67 = 1666,67 грн	201 641-ПДВ	631 631	1666.67 333.33
2	Витрачено 80 од. по 16.67 грн 1333.33 у виробництво	23	201	1333.33
3	Оприбутковано на склад 20 шт готової продукції по ціні 1333,33/40 = 33.333 грн на суму 20×33,33=666,67	26	23	666.67
4	Реалізація готової продукції: 15 шт. * 300 грн = 3750 грн	361 701	701 641-ПДВ	4500 750
1	2	3	4	5
5	Списана зі складу реалізована готова продукція: 666.67 грн/20×15= 499.998 грн	901	26	499.998

Приклад №2

НП «Колосся» придбало книги у підприємства «Книгопром» 10 шт. за ціною 10 грн, у тому числі ПДВ. Після цього книги були продані ПП «Шапошников» за ціною 12 грн, у тому числі ПДВ, за одну книгу.

Розв'язання

№п/п	Зміст господарської операції	Дт	Кт	Сума
1	Придбання книг у підприємства «Книгопром» 10 шт. по 10 грн з ПДВ	281 641- ПДВ	631 631	83.33 16.67
2	Продаж ПП «Шапошников» 10 книг по 12 грн, у тому числі ПДВ	361 702	702 641- ПДВ	120 20
3	Закриття фінансового результату	902 702 791	281 791 902	83.33 100 83.33

		791	441	16.67
--	--	-----	-----	-------

Задачі для самостійного розв'язання

1. Відобразіть на рахунках операції ковбасного цеху заводу за вересень.

- Витрачено допоміжну сировину на суму 1520 грн
- Витрачено паливо на суму 2800 грн
- Нараховане заробітну плату виробничим працівникам у сумі 3600 грн
- Зроблено нарахування на заробітну плату згідно з чинним законодавством України.
- Оприбутковано готову продукцію на складі за обліковими цінами
- Відпущено ковбасні вироби покупцям на суму 52 900 грн, у тому числі ПДВ.

Визначить та відобразіть на рахунках фінансовий результат виробництва ковбасних виробів.

2. Відобразіть операції на рахунках Миколаївського споживчого товариства за вересень.

- За товарною накладною № 1125 від 2 вересня надійшли від ТОВ «А» у магазин № 1 товар на суму 1260 грн за оптовими цінами й тара на суму 182 грн, ПДВ -252 грн Нараховане торговельну націнку - 15%.
- За товарною накладною № 840 від 13 вересня надійшли від ВАТ «Б» хлібобулочні вироби на суму 840 грн, ПДВ - 168 три. Нараховане торговельну націнку 18%.
- Здано торговельний виторг у касу підприємства за видатковим касовим ордером № 421 від 2 вересня у сумі 1200 грн
- Відповідно до розрахунку нарахована заробітна плата продавцям магазину в сумі 420 грн

Визначить фінансовий результат роботи Миколаївського споживчого товариства у вересні.

3. Відобразіть операції на рахунках Дніпропетровського споживчого товариства за грудень.

- За товарною накладною за грудень надійшли від ТОВ «А» у магазин № 1 товар на суму 2400 грн за оптовими цінами й тара на суму 182 грн, ПДВ -400 грн Нараховане торговельну націнку 18%.
- За товарною накладною надійшли від ВАТ «Б» канцтовари на суму 900 грн, ПДВ - 150 грн.
- Відповідно до розрахунку нарахована амортизація основних засобів, що перебувають у магазині, на суму 2600 грн.
- За видатковою накладною № 1201 від 30 грудня відпущено споживачеві «Х» по безготівковому розрахунку товар за обліковими цінами на суму 1260 грн і тара на суму 15 грн.

Визначити фінансовий результат роботи Дніпропетровського споживчого товариства у грудні.

4. Відобразіть операції на рахунках підприємства за жовтень.

- Списано пально-мастильні матеріали, які витрачені в процесі експлуатації автомашин, на суму 7900 грн.
- Нараховане заробітну плату водіям у сумі 9700 грн
- Проведено нарахування на заробітну плату відповідно до діючого законодавства України.
- Нарахована амортизація автомашин на суму 1560 грн
- Нараховані стороннім організаціям за виконані транспортні послуги 35200 грн

Визначить й спишіть фінансовий результат роботи автотранспортного підприємства.

5. Відобразити операції на рахунках за вересень і визначити рахунки за планом рахунків.

- Витрачено сировину при наданні комп'ютерних послуг стороннім організаціям на суму 1250 грн
- Нараховане заробітну плату програмістам, які розробляли ПЗ стороннім організаціям, у сумі 750 грн
- Проведено нарахування на заробітну плату програмістів згідно з діючим законодавством:
 - до органів соціального страхування ?
 - збору на обов'язкове страхування на випадок безробіття ?
 - до Пенсійного фонду ?
- Нараховане амортизацію комп'ютерів. Суму визначити самостійно виходячи із залишкової вартості комп'ютерів на початок кварталу 12650 грн
- Нараховане амортизацію на франшизу на суму 126 грн
- Реалізовані комп'ютерні послуги за вересень на суму 12600 грн, у тому числі ПДВ. Визначити самостійно фактичну собівартість реалізованих послуг.

6. За договором купівлі - продажу на банківський рахунок торговельного підприємства надійшла передплата за товар. Договірна вартість товару становить 18000 грн, у тому числі ПДВ - 3000 грн. Відвантажено товар, облікова вартість якого - 13500 грн. Відобразити господарські операції в бухгалтерському обліку.

7. Підприємством оптової торгівлі відвантажений товар, договірна вартість якого становить 12000 грн, у тому числі ПДВ --2000 грн Облікова вартість відвантаженого товару - 9000 грн На банківський рахунок підприємства надійшла оплата за товар. Відобразити господарські операції в бухгалтерському обліку.

9. ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

1. Призначення фінансової звітності.
2. Баланс (правила заповнення).
3. Звіт про фінансові результати (правила заповнення).
4. Контрольні питання.
5. Задачі.

9.1. ПРИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Зв'язок системи рахунків з балансом.

1. За активними рахунками формується *Актив* балансу.
2. За пасивними рахунками формується *Пасив* балансу.
3. Баланс складається на підставі кінцевих сальдо всіх рахунків, що беруть участь у відображенні фінансово-господарської діяльності підприємства за видами діяльності (рис. 2).

Баланс - це звіт про фінансовий стан підприємства, що відображає на певну дату його активи, зобов'язання й власний капітал.

Активи - ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до одержання економічних вигід у майбутньому, тобто це власні кошти підприємства у вигляді грошових коштів, запасів, необоротних матеріальних і нематеріальних активів та ін.

Зобов'язання - заборгованість підприємства, що виникла в результаті минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди, інакше кажучи, це зовнішні джерела коштів підприємства, такі як кредити, аванси отримані й т.п.

Власний капітал - частина в активах підприємства, що залишається після відрахування його зобов'язань, - це внутрішні джерела коштів підприємства, до яких належить прибуток, внески засновників (учасників) і акціонерів.

Перші шість класів рахунків саме й призначені для форми № 1 "Баланс": у статтях активу відображається сальдо рахунків класу 1, 2 і 3, а в статтях пасиву і 6.

Відображення класів рахунків у Балансі:

Клас 1 "Необоротні активи" № ВІ розд л активу Балансу (

Клас 2 "Запаси" № ВІІ розд л активу Балансу (рядки 100

Клас 3 "Кошти, розрахунки та інші активи" № ВІІІ розд л
270);

Клас 4 "Власний капітал і забезпечення зобов'язань" № КІВІІІ розд л
300 № 430);

Клас 5 "Довгострокові зобов'язання" № ВІІІІ розд л пас

Клас 6 "Поточні зобов'язання" № ВІІІІІ розд л пас

Класи 7, 8, 9 рахунків відображаються у формі № 2 "Звіт про фінансові результати".

Статті Балансу відображаються за станом на початок і кінець звітного періоду.

Актив = Власний капітал + Зобов'язання

Статті активу Балансу розташовані за принципом зростання ліквідності. Власний капітал підприємства і його зобов'язання відображаються в правій частині балансу й становлять його пасив. Звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік. Баланс підприємства складається на кінець останнього дня звітного періоду. Проміжна (місячна, квартальна) звітність, що охоплює певний період, складається наростаючим підсумком з початку звітного року. Перший звітний період новоствореного підприємства може бути менше, ніж 12 місяців, але не може бути більше, ніж 15 місяців. Звітним періодом підприємства, що ліквідується, є період з початку року до моменту ліквідації.

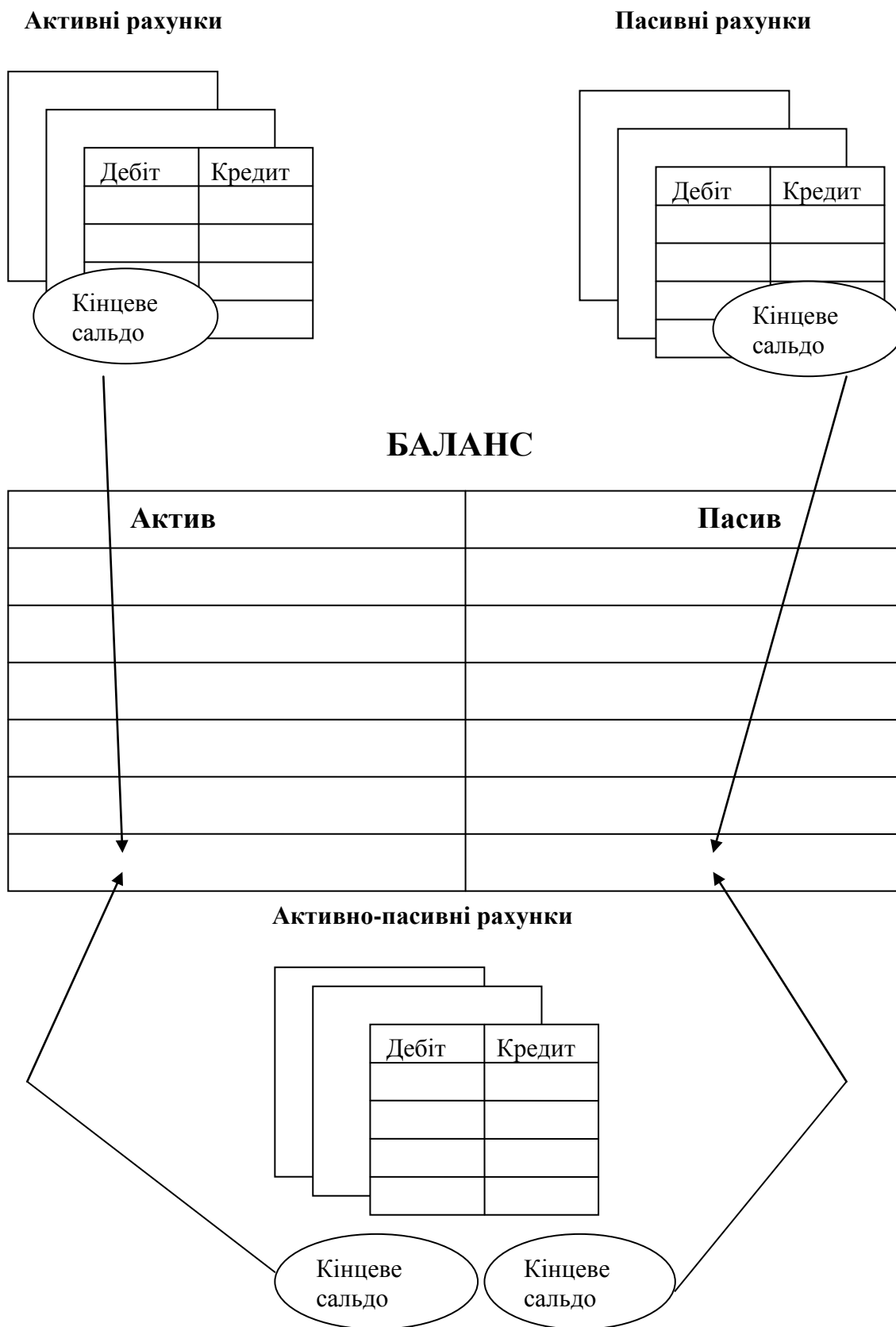

Рис. 2. Схема формування балансу з використанням системи рахунків підприємства

Інформація, що надається у фінансових звітах, повинна бути дохідлива й розрахована на однозначне тлумачення її користувачами за умови, що вони мають достатні знання й зацікавлені в сприйнятті цієї інформації.

Фінансова звітність повинна містити лише достовірну інформацію, що впливає на

прийняття рішень користувачами, дає можливість вчасно оцінити минулі, дійсні та майбутні події, підтвердити й скорегувати їхні оцінки, зроблені в минулому.

Фінансова звітність повинна надавати можливість користувачам порівнювати:

- фінансові звіти підприємства за різні періоди;
- фінансові звіти різних підприємств.

9.2. БАЛАНС (ПРАВИЛА ЗАПОВНЕННЯ)

АКТИВ (дебет)	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	Сальдо рахунків (субрахунків)
1	2	3	4	5
1. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:				
- залишкова вартість	010			Рядок 011 мінус рядок 012
- первісна вартість	011			12 "Нематеріальні активи"
- накопичена амортизація	012			Кт 133 "Знос нематеріальних активів"
Незавершене будівництво	020			15 "Капітальні інвестиції"
				371 "Розрахунки по виданих авансах"
Основні засоби:				
- залишкова вартість	030			Рядок 031 мінус рядок 032
- первісна вартість	031			Субрахунки 101 – 105, 109
				11 "Інші необоротні матеріальні активи"

1	2	3	4	5
- знос	032			Кт 131 "Знос основних засобів" Кт 132 "Знос інших необоротних матеріальних активів"
Довгострокові біологічні активи:				
- справедлива (залишкова) вартість	035			Рядок 036 мінус рядок 037
- первісна вартість	036			Субрахунки 106 - 108
- накопичена амортизація	037			
Довгострокові фінансові інвестиції:				
- які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	040			141 "Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі"
- інші фінансові інвестиції	045			142 "Інші інвестиції пов'язаним сторонам"
				143 "Інвестиції непов'язаним сторонам"
Довгострокова дебиторська заборгованість	050			16 "Довгострокова дебиторська заборгованість"
Податкові активи	060			17 «Відстрочені податкові активи»
Інші необоротні активи	070			18 "Інші необоротні активи"
				19 "Негативний гудвіл"
Усього за розділом 1	080			Сума рядків без 011, 012, 031, 032, 036, 037
2. Оборотні активи				
Запаси:				
- виробничі запаси	100			20 "Виробничі запаси"
				22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети"
- поточні біологічні активи	110			21 "Тварини на вирощуванні й відгодівлі"
- незавершене виробництво	120			23 "Виробництво"
				25 "Напівфабрикати"
- готова продукція	130			26 "Готова продукція"
				27 "Продукція сільськогосподарського виробництва"
- товари	140			28 "Товари"
Векселі одержані	150			34 "Короткострокові векселі одержані"

1	2	3	4	5
Дебеторська заборгованість за товари (роботи, послуги):	160			Рядок 161 мінус рядок 162
- первісна вартість	161			36 "Розрахунки з покупцями й замовниками"
- резерв сумнівних боргів	162			Кт 38 "Резерв сумнівних боргів"
Дебеторська заборгованість за розрахунками:				
- з бюджетом	170			Дт 641 "Розрахунки за податками" Дт 642 "Розрахунки за обов'язковими платежами"
- за виданими авансами	180			371 «Розрахунки за виданими авансами»
- з нарахованих доходах	190			373 "Розрахунки за нарахованими доходами"
- із внутрішніх розрахунків	200			377 "Розрахунки з іншими дебеторами"
				Дт 682 "Внутрішні розрахунки"
				Дт 683 "Внутрішньогосподарські розрахунки"
Інша поточна дебеторська заборгованість	210			372 "Розрахунки з підзвітними особами"
				374 "Розрахунки за претензіями"
				375 "Розрахунки за відшкодуванням заподіяних збитків"
				376 "Розрахунки за позичками членам кредитних спілок"
				377 "Розрахунки з іншими дебеторами"
				Дт 63 "Розрахунки з постачальниками й підрядниками"
				Дт 65 "Розрахунки зі страхуванням"
				Дт 66 "Розрахунки з оплати праці"
Дт 685 "Розрахунки з іншими кредиторами"				

1	2	3	4	5
Поточні фінансові інвестиції	220			352 “Інші поточні фінансові інвестиції”
Грошові кошти та їхні еквіваленти:				
- в національній валюті	230			30 “Каса”, 31 “Рахунки в банках”, 33 “Інші кошти”, 351 “Еквіваленти коштів
- в іноземній валюті	240			Ті ж
Інші оборотні активи	250			Дт 643 “Податкові зобов'язання” Дт 644 “Податковий кредит”
Усього за розділом 2	260			Сума рядків II розділу без 161, 162
3. Витрати майбутніх періодів	270			39 “Витрати майбутніх періодів”
Разом	280			Сума рядків 080, 260, 270

ПАСИВ (кредит)	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	Сальдо рахунків (субрахунків)
1	2	3	4	5
1. Власний капітал				
Статутний капітал	300			40 “Статутний капітал”
Пайовий капітал	310			41 “Пайовий капітал”
Додатковий вкладений капітал	320			421 “Емісійний дохід”
Інший додатковий капітал	330			422 “Інший вкладений капітал”
				423 “Дооцінка активів”
				424 “Безкоштовно отримані необоротні активи”
				425 “Інший додатковий капітал”
Резервний капітал	340			43 “Резервний капітал”
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350			44 “Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)”
Неоплачений капітал	360	()	()	Дт 46 “Неоплачений капітал”
Вилучений капітал	370			45 “Вилучений капітал”

1	2	3	4	5
Усього за розділом 1	380			Сума всіх рядків без дужок – суму всіх рядків , де цифри в ()
2. Забезпечення майбутніх видатків і платежів				
Забезпечення виплат персоналу	400			471 “Забезпечення оплати відпусток” 472 “Додаткове пенсійне забезпечення”
Інші забезпечення	410			472 “Додаткове пенсійне забезпечення” 473 “Забезпечення гарантійних зобов'язань” 474 “Забезпечення інших видатків і платежів” 49 “Страхові резерви”
Цільове фінансування	420			48 “Цільове фінансування й цільові надходження”
Усього за розділом 2	430			Сума рядків 400-420
3. Довгострокові зобов'язання				
Довгострокові кредити банків	440			501 “Довгострокові кредити банків у національній валюті” 502 “Довгострокові кредити банків в іноземній валюті” 503 “Відстрочені довгострокові кредити банків у національній валюті” 504 “Відстрочені довгострокові кредити банків в іноземній валюті”
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450			505 “Інші довгострокові позички в національній валюті” 506 “Інші довгострокові позички в іноземній валюті” 51 “Довгострокові векселі видані” 52 “Довгострокові зобов'язання по облігаціях”

1	2	3	4	5
Інші довгострокові зобов'язання	470			51 "Довгострокові векселі видані"
				53 "Довгострокові обов'язки по оренді"
				55 "Інші довгострокові зобов'язання"
Усього за розділом 3	480			Сума рядків 440-470
4. Поточні зобов'язання				
Короткострокові кредити банків	500			60 "Короткострокові позички"
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510			61 "Поточна заборгованість по довгострокових зобов'язаннях"
Векселі видані	520			62 "Короткострокові векселі видані"
Кредиторська заборгованість за товари (роботи, послуги)	530			63 "Розрахунки з постачальниками й підрядниками"
Поточні зобов'язання за розрахунками:				
- з одержаних авансах	540			681 "Розрахунки за авансами одержаними"
- з бюджетом	550			641 "Розрахунки за податками"
- з позабюджетних платежах	560			642 "Розрахунки за обов'язковими платежами"
- зі страхуванням	570			65 "Розрахунки зі страхуванням"
- з оплати праці	580			66 "Розрахунки з оплати праці"
- з учасниками	590			67 "Розрахунки з учасниками"
- із внутрішніх розрахунках	600			682 "Внутрішні розрахунки" 683 "Внутрішньогосподарські розрахунки"

1	2	3	4	5
Інші поточні зобов'язання	610			684 “Розрахунки за нарахованими відсотками”
				685 “Розрахунки з іншими кредиторами”
				643 “Податкові зобов'язання”
				644 “Податковий кредит”
				Кт 372 “Розрахунки з підзвітними особами”
Усього за розділом 4	620			Сума всіх рядків 500-610
5. Доходи майбутніх періодів	630			69 “Доходи майбутніх періодів”
Разом	640			Рядки 380+430+480+620+630

9.3. ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ (ПРАВИЛА ЗАПОВНЕННЯ)

Основні визначення, якими користаються у звіті про фінансові результати:

доходи - збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які ведуть до зростання власного капіталу (крім збільшення капіталу за рахунок внесків власників);

витрати - зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які ведуть до зменшення власного капіталу (крім зменшення за рахунок його вилучення або розподілу власниками);

збиток - перевищення суми витрат над сумою доходу, для одержання якого були здійснені ці витрати;

прибуток - сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати.

Звіт про фінансові результати дає відповідь на питання, як іде окупність зроблених вкладень. Аналіз статей звіту дозволяє одержати інформацію про доходи й витрати, про прибутки й збитки, отримані у результаті діяльності підприємства за звітний період. Звіт про фінансові результати - це інформація про доходи, витрати й фінансові результати підприємства за звітний період (рис. 3).

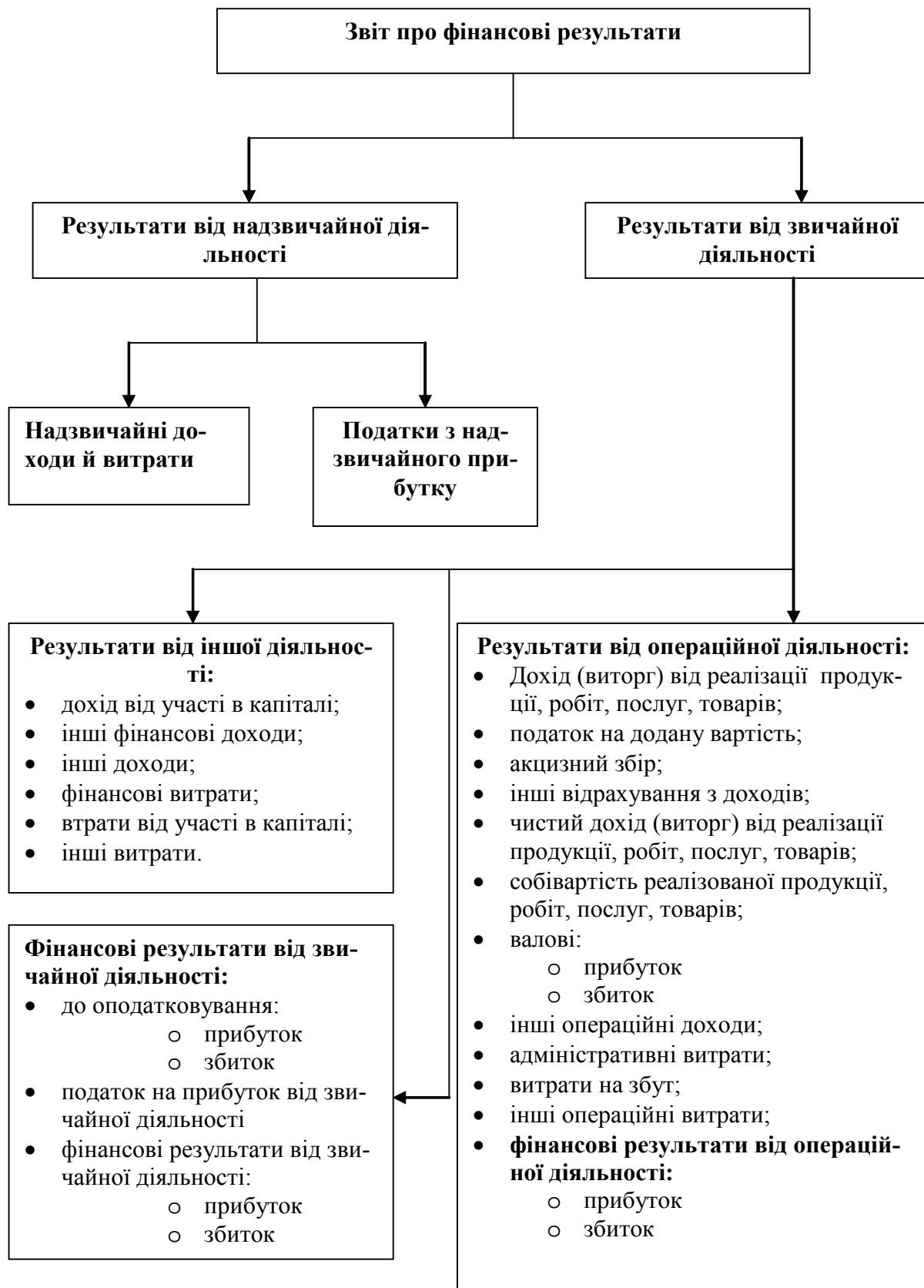

Рис.3. Схема Звіту про фінансові результати.

Визначення видів діяльності та подій, у процесі здійснення яких виникають доходи або витрати:

звичайна діяльність - будь-яка основна діяльність підприємства, а також операції, які її

забезпечують або виникають у результаті її проведення;

операційна діяльність - основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною або фінансовою діяльністю;

основна діяльність - операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), які є головною метою створення підприємства й забезпечують основну частку його доходу;

надзвичайна подія – це подія або операція, що чітко відрізняється від звичайної діяльності підприємства, і не очікується, що вона буде повторюватися періодично або в кожному майбутньому звітному періоді

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період	Правила заповнення
1	2	3	4	5
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010			Оборот Кт 701-703
Податок на додану вартість	015	()	()	Кореспонденція Дт 701-703 Кт 641-ПДВ
Акцизний збір	020	()	()	Кореспонденція Дт 701-703 Кт 641-акциз
	025	()	()	Кореспонденція Дт 701-703 Кт 642, 651
Інші відрахування з доходу	030	()	()	Кореспонденція Дт 704 Кт361 без ПДВ, акцизу й ПФ
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035			Сума рядків 010 - 030 з урахуванням ()
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	040	()	()	Оборот Дт 90
Валовий:				
прибуток	050			Рядки 035 або 040>0 зі знаком «+»

1	2	3	4	5
збиток	055	()	()	Рядки 035 або 040<0 зі знаком «-»
Інші операційні доходи	060			Кореспонденція Дт 71 Кт 79 без ПДВ акцизу й ПФ
Адміністративні витрати	070	()	()	Оборот Дт 92
Витрати на збут	080	()	()	Оборот Дт 93
Інші операційні витрати	090	()	()	Оборот Дт 94
Фінансові результати від операційної діяльності:				
прибуток	100			Ряд.050(-055)+060-070-080-090 з «+»
збиток	105	()	()	Ряд.050(-055)+060-070-080-090 з «-»
Дохід від участі в капіталі	110			Оборот Дт 72
Інші фінансові доходи	120			Оборот Дт 73
Інші доходи	130			Оборот Дт 74
Фінансові витрати	140	()	()	Оборот Дт 95
Втрати від участі в капіталі	150	()	()	Оборот Дт 96
Інші витрати	160	()	()	Оборот Дт 97
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:				
прибуток	170			Ряд.100(-105)+110+ 120+130-140-150-160 з «+»
Збиток	175	()	()	Ряд.100(-105)+110+ 120+130-140-150-160 з «-»
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	()	()	Оборот Дт 981
Фінансові результати від звичайної діяльності:				
прибуток	190			Ряд. 170(-175)-180 з «+»
Збиток	195	()	()	Ряд. 170(-175)-180 з «-»
Надзвичайні:				
доходи	200			Оборот Дт 75
Витрати	205	()	()	Оборот Дт 99
Податки з надзвичайного прибутку	210	()	()	Оборот Дт 982
Чисті:				
прибуток	220			Ряд. 190(-195)+200-205 -210 з «+»
Збиток	225	()	()	Ряд.. 190(-195)+200 -205-210 з «-»

9.4. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Назвіть принцип побудови пасиву й активу балансу.
2. Яка структура доходів підприємства відповідно до фінансової звітності?
3. Назвіть одиницю виміру, застосовувану при заповненні фінансової звітності.
4. Дайте визначення термінам «баланс», «звіт про фінансовий результати».

9.5. ЗАДАЧІ

1. Складіть баланс ТОВ "Мир" на 1 жовтня. Проведіть загальний аналіз балансу. Розв'язання задачі оформіть у вигляді таблиці:

№	Актив	Сума	№	Пасив	Сума
---	-------	------	---	-------	------

Разом			Разом	

Вихідні дані для задачі:

Назви коштів і джерел їхнього утворення	Сума в грн
Основні засоби	27000
Знос основних засобів	3600
Товари	1300
Каса	400
Поточний рахунок	5000
Малоцінний інвентар і спецодяг	110
Розрахунки з іншими дебеторами	200
Статутний капітал	30000
Додатковий капітал	5700
Розрахунки з оплати праці	440
Векселі видані	300
Збиток	6000

2. Складіть баланс ТОВ "АБВ" на 1 січня. Розв'язання задачі оформіть у вигляді таблиці:

№	Актив	Сума	№	Пасив	Сума
Разом			Разом		

Вихідні дані для задачі:

Назви коштів і джерел їхнього утворення	Сума, грн
Основні кошти	30000
Зношування основних коштів	4500
Незавершене будівництво	1300
Виробничі запаси	1400
Каса	500
Поточний рахунок	5000
Малоцінний інвентар і спецодяг	100
Векселі отримані	3570
Статутний капітал	6700
Додатковий капітал	430
Розрахунки з оплати праці	400
Векселі видані	6000
Збиток	23900

3. Заповніть таблицю

Зміст господарської операції	Дт	Кт	Сума
1	2	3	4
Видане Орлову В. М. для покупки книг обліку придбання й продажу товарів -20.00 грн			
Затверджено звіт про використання коштів, виданих під звіт Орлову В.М. До звіту додається чек ГС №00000927 від 02.03.2002 р. на придбання у фірми «Куниця» ЛТД: - книга обліку продажу товарів 1 шт. ціна 7.50 - книга обліку придбання товарів 1 шт. ціна 7.50 Усього: 2 шт. сума 15.00			

У тому числі ПДВ 2.50			
Списані: - книга обліку продажу товарів у кількості 1 шт. за податковою ціною 6.25; - книга обліку придбання товарів у кількості 1 шт. за податковою ціною 6.25.			
Перераховано Держказначейству ПДВ 2100.00			
Перераховано Держказначейству комунальний податок 17.00			
Отримано передоплату від ТОВ «Вега» за товар 13500.00 та ПДВ 2700.00. До оплати 16200.00			
Зроблено передоплату ВАТ «Подарунки» за товар 10000.00 та ПДВ 2000.00. До оплати 15000.00			

1	2	3	4
Списано за розрахункове касове обслуговування 50.60			
Нараховані відсотки банком 20.00			
Надійшли від ВАТ «Подарунки» товари: набори фломастерів кількості 1900 шт. за ціною 8.00, ПДВ - 20,0%			
Відвантажено ТОВ «Вега» товари: - фломастери у кількості 1500 шт. за ціною реалізації 10.00 у т.ч. ПДВ; - списані реалізовані товари; - відображений обсяг реалізації; - нараховане податкове зобов'язання в тому числі ПДВ.			
Нараховане заробітну плату: - адміністративно-управлінському персоналу 202.00; - працівникам збуту 2640.00;			
Утримано із заробітної плати: - податок з доходів фізичних осіб 531.67; - ПФУ- 93.20; - ФЗ- 23.30; - соцстрах з тимчасовою непрацевдатністю - 36.20.			
Перераховано заробітну плату: - ПФУ, 33.2%; - ФЗ на випадок безробіття, 1.6% - соцстрах, 1.4%; - соцстрах від нещасного випадку на виробництві, 0.9%.			
Нарахована сума зносу на нематеріальний активі 25.00			
Нарахована амортизація основних засобів 133.25			
Нарахований комунальний податок 17.00			
Нарахований податок на прибуток			

4. Заповніть таблицю

Зміст господарської операції	Дт	Кт	Сума
1	2	3	4
Отримано від Голубко В. А. внесок у статутний капітал у вигляді коштів 2600.00			
Отримано від Черненко В. А. внесок у статутний капітал у вигляді виробничих запасів 2500.00			
Перераховано ВАТ ЕК «Днепрооблэнерго» за електроенергію 210.00, ПДВ 42.00. До виплати - 252.00			
Перераховано «Зеніт» передоплата за матеріали - 12500.00, ПДВ 2500.00. До виплати - 15000.00			

1	2	3	4
Надійшли на склад від «Зеніт» матеріали. 羊 дошки соснові 40.0 м ³ по відпускна ціна 300.00 грн/м ³ 羊 транспортні витрати 500.00, у тому числі ПДВ			
Відпущені зі складу на виробництво дошки соснові по середньозваженій собівартості 37.00 м ³			
Нараховане заробітну плату: 羊 робітником основного виробництва 5000; 羊 працівникам відділу збуту 6000;			
Нараховане амортизацію основних засобів адміністративного призначення 60.00			
Нараховане амортизацію основних засобів загальновиробничого призначення 60.00			
Нараховане амортизацію нематеріальних активів 20.00			
Нараховане бюджету: - комунальний податок 10.20 - податок на землю 130.00			
Списано на виробництві загально виробничі витрати			
Оприбутковані на складі дерев'яні комплекти 476 шт.			
Відвантажено модельні комплекти в кількості 121 шт. - списана реалізована продукція за фактичною виробничою собівартістю - відображений обсяг реалізованої продукції 22507.20, зобов'язання ПДВ- 3751.20			
Списано дохід від реалізації готової продукції на фінансовий результат			
Списано виробничу собівартість на фінансовий результат			
Списано адміністративні витрати на фінансовий результат			
Списано витрати на збут на фінансовий результат			
Нараховане податок на прибуток			
Віднесені на фінансовий результат витрати з податку на прибуток			
Відображено нерозподілений прибуток			

ЗМІСТ

1.	ОСНОВИ ТЕОРІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	4
1.1.	Загальна характеристика бухгалтерського обліку	4
1.2.	План рахунків і особливості рахунків	5
1.3.	Метод подвійного запису	17
1.4.	Контрольні питання	21
2.	ОСНОВНІ ЗАСОБИ	20
2.1.	Бухгалтерський облік основних засобів по рахунку 10	20
2.2.	Бухгалтерський облік необоротних матеріальних активів по рахунку 11	25
2.3.	Типові проводки по рахунках 10,11 і 15	26
2.4.	Амортизація основних коштів	28
2.5.	Типові проводки по рахунку 13.	30
2.6.	Контрольні питання	32
2.7.	Задачі	33
3.	НЕМАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ	41
3.1.	Види нематеріальних активів.	41
3.2.	Придбання нематеріальних активів.	42
3.3.	Амортизація нематеріальних активів.	43
3.4.	Типові проводки по рахунку 12.	44
3.5.	Контрольні питання.	45
3.6.	Задачі.	45
4.	ЗАПАСИ І ТОВАРИ.	49
4.1.	Загальна частина.	49
4.2.	Бухгалтерський облік придбаних запасів.	51
4.3.	Оцінка вибуття запасів. Методи визначення собівартості	52
4.4.	Типові проводки по рахунку 20	54
4.5.	Типові проводки по рахунку 281	55
4.6.	Типові проводки по рахунку 282, 285	60
4.7.	Типові проводки по рахунку 283	60
4.8.	Контрольні питання.	60
4.9.	Задачі	61
5.	МАЛОЦІННІ ТА ШВИДКОЗНОШУВАНІ ПРЕДМЕТИ	70
5.1.	Організація обліку МШП.	70
5.2.	Первісна вартість МШП.	71
5.3.	Відпуск МШП зі складу.	73
5.4.	Типові проводки по рахунку 22.	74
5.5.	Контрольні питання.	75
5.6.	Задачі	75
6.	ВИТРАТИ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ	76
6.1.	Витрати на оплату праці як елемент виробничих витрат.	76
6.2.	Відображення в бухгалтерському обліку операцій по нарахуванню заробітної плати із застосуванням рахунків класу 8 і 9.	78
6.3.	Оподатковування заробітної плати	78
6.4.	Типова кореспонденція по рахунку 66	81
6.5.	Контрольні питання	83
6.6.	Задачі.	84
7.	ДОХОДИ	88
7.1.	Поняття дохід	88
7.2.	Визнання доходу	89
7.3.	Типова кореспонденція по рахунку 70	90
7.4.	Типові проводки по рахунку 79	93

7.5.	Контрольні питання	95
7.6.	Задачі.	95
8.	ВИТРАТИ ПІДПРИЄМСТВА	98
8.1.	Формування інформації про витрати підприємства.	98
8.2.	Склад витрат, пов'язаних з операційною діяльністю.	99
8.3.	Типова кореспонденція по класу 9	106
8.4.	Контрольні питання.	113
8.5.	Задачі	113
9.	ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА	118
9.1.	Призначення фінансової звітності	118
9.2.	Баланс (правила заповнення).	121
9.3.	Звіт про фінансові результати (правила заповнення).	127
9.4.	Контрольні питання.	131
9.5.	Задачі.	131

ПЛАН [1] рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій

<i>Синтетичні рахунки</i>		<i>Субрахунки</i>
<i>Код</i>	<i>Назва</i>	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Клас 1. Необоротні активи		
10	Основні засоби	100 "Інвестиційна нерухомість" 101 "Земельні ділянки" 102 "Капітальні витрати на поліпшення земель" 103 "Будинки та споруди" 104 "Машини та обладнання" 105 "Транспортні засоби" 106 "Інструменти, прилади та інвентар" 107 "Тварини" 108 "Багаторічні насадження" 109 "Інші основні засоби"
11	Інші необоротні матеріальні активи	111 "Бібліотечні фонди" 112 "Малоцінні необоротні матеріальні активи" 113 "Тимчасові (нетитульні) споруди" 114 "Природні ресурси" 115 "Інвентарна тара" 116 "Предмети прокату" 117 "Інші необоротні матеріальні активи"
12	Нематеріальні активи	121 "Права користування природними ресурсами" 122 "Права користування майном" 123 "Права на комерційні позначення" 124 "Права на об'єкти промислової власності" 125 "Авторське право та суміжні з ним права" 127 "Інші нематеріальні активи"

Продовження табл.1.1.

1	2	3
13	Знос (амортизація) необоротних активів	131 "Знос основних засобів" 132 "Знос інших необоротних матеріальних активів" 133 "Накопичена амортизація нематеріальних активів" 134 "Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів" 135 "Знос інвестиційної нерухомості"
14	Довгострокові фінансові інвестиції	141 "Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі" 142 "Інші інвестиції пов'язаним сторонам" 143 "Інвестиції непов'язаним сторонам"
15	Капітальні інвестиції	151 "Капітальне будівництво" 152 "Придбання (виготовлення) основних засобів" 153 "Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів" 154 "Придбання (створення) нематеріальних активів" 155 "Придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів"
16	Довгострокові біологічні активи	161 "Довгострокові біологічні активи рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю" 162 "Довгострокові біологічні активи рослинництва, які оцінені за первісною вартістю" 163 "Довгострокові біологічні активи тваринництва, які оцінені за справедливою вартістю" 164 "Довгострокові біологічні активи тваринництва, які оцінені за первісною вартістю" 165 "Незрілі довгострокові біологічні активи, які оцінюються за справедливою вартістю" 166 "Незрілі довгострокові біологічні активи, які оцінюються за первісною вартістю"
17	Відстрочені податкові активи	
18	Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи	181 "Заборгованість за майно, що передано у фінансову оренду" 182 "Довгострокові векселі одержані" 183 "Інша дебіторська заборгованість" 184 "Інші необоротні активи"
19	Гудвіл	191 "Гудвіл при придбанні" 193 "Гудвіл при приватизації (корпоратизації)"
Клас 2. Запаси		
20	Виробничі запаси	201 "Сировина й матеріали" 202 "Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби" 203 "Паливо" 204 "Тара й тарні матеріали" 205 "Будівельні матеріали" 206 "Матеріали, передані в переробку" 207 "Запасні частини" 208 "Матеріали сільськогосподарського призначення" 209 "Інші матеріали"

Продовження табл.1.1.

1	2	3
21	Поточні біологічні активи	211 "Поточні біологічні активи рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю" 212 "Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за справедливою вартістю" 213 "Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за первісною вартістю"
22	Малоцінні та швидкозношувані предмети	
23	Виробництво	
24	Брак у виробництві	
25	Напівфабрикати	
26	Готова продукція	
27	Продукція сільськогосподарського виробництва	
28	Товари	281 "Товари на складі" 282 "Товари в торгівлі" 283 "Товари на комісії" 284 "Тара під товарами" 285 "Торгова націнка" 286 "Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу"
Клас 3. Кошти, розрахунки та інші активи		
30	Каса	301 "Каса в національній валюті" 302 "Каса в іноземній валюті"
31	Рахунки в банках	311 "Поточні рахунки в національній валюті" 312 "Поточні рахунки в іноземній валюті" 313 "Інші рахунки в банку в національній валюті" 314 "Інші рахунки в банку в іноземній валюті"
33	Інші кошти	331 "Грошові документи в національній валюті" 332 "Грошові документи в іноземній валюті" 333 "Грошові кошти в дорозі в національній валюті" 334 "Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті" 335 "Електронні гроші, номіновані в національній валюті"
34	Короткострокові векселі одержані	341 "Короткострокові векселі, одержані в національній валюті" 342 "Короткострокові векселі, одержані в іноземній валюті"
35	Поточні фінансові інвестиції	351 "Еквіваленти грошових коштів" 352 "Інші поточні фінансові інвестиції"
36	Розрахунки з покупцями та замовниками	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями" 362 "Розрахунки з іноземними покупцями" 363 "Розрахунки з учасниками ПФГ" 364 "Розрахунки за гарантійним забезпеченням"
37	Розрахунки з різними дебіторами	371 "Розрахунки за виданими авансами" 372 "Розрахунки з підзвітними особами" 373 "Розрахунки за нарахованими доходами" 374 "Розрахунки за претензіями" 375 "Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків" 376 "Розрахунки за позиками членам кредитних спілок" 377 "Розрахунки з іншими дебіторами" 378 "Розрахунки з державними цільовими фондами" 379 "Розрахунки за операціями з деривативами"

Продовження табл.1.1.

1	2	3
38	Резерв сумнівних боргів	
39	Витрати майбутніх періодів	
Клас 4. Власний капітал та забезпечення зобов'язань		
40	Зареєстрований (пайовий) капітал	401 "Статутний капітал" 402 "Пайовий капітал" 403 "Інший зареєстрований капітал" 404 "Внески до незареєстрованого статутного капіталу"
41	Капітал у дооцінках	411 "Дооцінка (уцінка) основних засобів" 412 "Дооцінка (уцінка) нематеріальних активів" 413 "Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів" 414 "Інший капітал у дооцінках"
42	Додатковий капітал	421 "Емісійний дохід" 422 "Інший вкладений капітал" 423 "Накопичені курсові різниці" 424 "Безоплатно одержані необоротні активи" 425 "Інший додатковий капітал"
43	Резервний капітал	
44	Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)	441 "Прибуток нерозподілений" 442 "Непокриті збитки" 443 "Прибуток, використаний у звітному періоді"
45	Вилучений капітал	451 "Вилучені акції" 452 "Вилучені вклади й паї" 453 "Інший вилучений капітал"
46	Неоплачений капітал	
47	Забезпечення майбутніх витрат і платежів	471 "Забезпечення виплат відпусток" 472 "Додаткове пенсійне забезпечення" 473 "Забезпечення гарантійних зобов'язань" 474 "Забезпечення інших витрат і платежів" 475 "Забезпечення призового фонду (резерв виплат)" 476 "Резерв на виплату джек-поту, не забезпеченого сплатою участі у лотереї" 477 "Забезпечення матеріального заохочення" 478 "Забезпечення відновлення земельних ділянок"
48	Цільове фінансування і цільові надходження	481 "Кошти, вивільнені від оподаткування" 482 "Кошти з бюджету та державних цільових фондів" 483 "Благодійна допомога" 484 "Інші кошти цільового фінансування і цільових надходжень"
49	Страхові резерви	491 "Технічні резерви" 492 "Резерви із страхування життя" 493 "Частка перестраховиків у технічних резервах" 494 "Частка перестраховиків у резервах із страхування життя" 495 "Результат зміни технічних резервів" 496 "Результат зміни резервів із страхування життя"
Клас 5. Довгострокові зобов'язання		
50	Довгострокові позики	501 "Довгострокові кредити банків у національній валюті" 502 "Довгострокові кредити банків в іноземній валюті" 503 "Відстрочені довгострокові кредити банків у національній валюті" "

Продовження табл.1.1.

50	Довгострокові позики	504 "Відстрочені довгострокові кредити банків в іноземній валюті" 505 "Інші довгострокові позики в національній валюті" 506 "Інші довгострокові позики в іноземній валюті"
51	Довгострокові векселі видані	511 "Довгострокові векселі, видані в національній валюті" 512 "Довгострокові векселі, видані в іноземній валюті"
52	Довгострокові зобов'язання за облігаціями	521 "Зобов'язання за облігаціями" 522 "Премія за випущеними облігаціями" 523 "Дисконт за випущеними облігаціями"
53	Довгострокові зобов'язання з оренди	531 "Зобов'язання з фінансової оренди" 532 "Зобов'язання з оренди цілісних майнових комплексів"
54	Відстрочені податкові зобов'язання	
55	Інші довгострокові зобов'язання	
Клас 6. Поточні зобов'язання		
60	Короткострокові позики	601 "Короткострокові кредити банків у національній валюті" 602 "Короткострокові кредити банків в іноземній валюті" 603 "Відстрочені короткострокові кредити банків у національній валюті" 604 "Відстрочені короткострокові кредити банків в іноземній валюті" 605 "Прострочені позики в національній валюті" 606 "Прострочені позики в іноземній валюті"
61	Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	611 "Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в національній валюті" 612 "Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в іноземній валюті"
62	Короткострокові векселі видані	621 "Короткострокові векселі, видані в національній валюті" 622 "Короткострокові векселі, видані в іноземній валюті"
63	Розрахунки з постачальниками та підрядниками	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками" 632 "Розрахунки з іноземними постачальниками" 633 "Розрахунки з учасниками ПФГ"
64	Розрахунки за податками й платежами	641 "Розрахунки за податками" 642 "Розрахунки за обов'язковими платежами" 643 "Податкові зобов'язання" 644 "Податковий кредит"
65	Розрахунки за страхування	651 "За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування" 652 "За соціальним страхуванням" 654 "За індивідуальним страхуванням" 655 "За страхуванням майна"
66	Розрахунки за виплатами працівникам	661 "Розрахунки за заробітною платою" 662 "Розрахунки з депонентами" 663 "Розрахунки за іншими виплатами".
67	Розрахунки з учасниками	671 "Розрахунки за нарахованими дивідендами" 672 "Розрахунки за іншими виплатами"
68	Розрахунки за іншими операціями	680 "Розрахунки, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, утримуваними для продажу" 681 "Розрахунки за авансами одержаними" 682 "Внутрішні розрахунки" 683 "Внутрішньогосподарські розрахунки"

Продовження табл.1.1.

68	Розрахунки за іншими операціями	684 "Розрахунки за нарахованими відсотками" 685 "Розрахунки з іншими кредиторами"
69	Доходи майбутніх періодів	
Клас 7. Доходи і результати діяльності		
70	Доходи від реалізації	701 "Дохід від реалізації готової продукції" 702 "Дохід від реалізації товарів" 703 "Дохід від реалізації робіт і послуг" 704 "Вирахування з доходу" 705 "Перестраховання"
71	Інший операційний дохід	710 "Дохід від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю" 711 "Дохід від купівлі-продажу іноземної валюти" 712 "Дохід від реалізації інших оборотних активів" 713 "Дохід від операційної оренди активів" 714 "Дохід від операційної курсової різниці" 715 "Одержані штрафи, пені, неустойки" 716 "Відшкодування раніше списаних активів" 717 "Дохід від списання кредиторської заборгованості" 718 "Дохід від безоплатно одержаних оборотних активів" 719 "Інші доходи від операційної діяльності"
72	Дохід від участі в капіталі	721 "Дохід від інвестицій в асоційовані підприємства" 722 "Дохід від спільної діяльності" 723 "Дохід від інвестицій в дочірні підприємства"
73	Інші фінансові доходи	731 "Дивіденди одержані" 732 "Відсотки одержані" 733 "Інші доходи від фінансових операцій"
74	Інші доходи	741 "Дохід від реалізації фінансових інвестицій" 742 "Дохід від відновлення корисності активів" 744 "Дохід від неопераційної курсової різниці" 745 "Дохід від безоплатно одержаних активів" 746 "Інші доходи"
76	Страхові платежі	
79	Фінансові результати	791 "Результат операційної діяльності" 792 "Результат фінансових операцій" 793 "Результат іншої діяльності"
Клас 8. Витрати за елементами		
80	Матеріальні витрати	801 "Витрати сировини й матеріалів" 802 "Витрати купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів" 803 "Витрати палива й енергії" 804 "Витрати тари й тарних матеріалів" 805 "Витрати будівельних матеріалів" 806 "Витрати запасних частин" 807 "Витрати матеріалів сільськогосподарського призначення" 808 "Витрати товарів" 809 "Інші матеріальні витрати"
81	Витрати на оплату праці	811 "Виплати за окладами й тарифами" 812 "Премії та заохочення" 813 "Компенсаційні виплати" 814 "Оплата відпусток"

Продовження табл.1.1.

81	Витрати на оплату праці	815 "Оплата іншого невідпрацьованого часу" 816 "Інші витрати на оплату праці"
82	Відрахування на соціальні заходи	821 "Відрахування на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" 824 "Відрахування на індивідуальне страхування"
83	Амортизація	831 "Амортизація основних засобів" 832 "Амортизація інших необоротних матеріальних активів" 833 "Амортизація нематеріальних активів"
84	Інші операційні витрати	
85	Інші затрати	
Клас 9. Витрати діяльності		
90	Собівартість реалізації	901 "Собівартість реалізованої готової продукції" 902 "Собівартість реалізованих товарів" 903 "Собівартість реалізованих робіт і послуг" 904 "Страхові виплати"
91	Загальновиробничі витрати	
92	Адміністративні витрати	
93	Витрати на збут	
94	Інші витрати операційної діяльності	940 "Витрати від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю" 941 "Витрати на дослідження і розробки" 942 "Витрати на купівлю-продаж іноземної валюти" 943 "Собівартість реалізованих виробничих запасів" 944 "Сумнівні та безнадійні борги" 945 "Втрати від операційної курсової різниці" 946 "Втрати від знецінення запасів" 947 "Нестачі і втрати від псування цінностей" 948 "Визнані штрафи, пені, неустойки" 949 "Інші витрати операційної діяльності"
95	Фінансові витрати	951 "Відсотки за кредит" 952 "Інші фінансові витрати"
96	Втрати від участі в капіталі	961 "Втрати від інвестицій в асоційовані підприємства" 962 "Втрати від спільної діяльності" 963 "Втрати від інвестицій в дочірні підприємства"
97	Інші витрати	971 "Собівартість реалізованих фінансових інвестицій" 972 "Втрати від зменшення корисності активів" 974 "Втрати від неопераційних курсових різниць" 975 "Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій" 976 "Списання необоротних активів" 977 "Інші витрати діяльності"
98	Податок на прибуток	
Клас 0. Позабалансові рахунки		
1	Орендовані необоротні активи	
2	Активи на відповідальному зберіганні	021 "Устаткування, прийняте для монтажу" 022 "Матеріали, прийняті для переробки" 023 "Матеріальні цінності на відповідальному зберіганні" 024 "Товари, прийняті на комісію" 025 "Матеріальні цінності довірителя"
3	Контрактні зобов'язання	
4	Непередбачені активи й зобов'язання	041 "Непередбачені активи" 042 "Непередбачені зобов'язання"

5	Гарантії та забезпечення надані	
6	Гарантії та забезпечення отримані	
7	Списані активи	071 "Списана дебіторська заборгованість" 072 "Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей"
8	Бланки суворого обліку	
9	Амортизаційні відрахування	